

Rapport och analyser av resultatet av 2010 års Öppna Jämförelser inom vård och omsorg om äldre, från Sveriges kommuner och landsting samt Socialstyrelsen

För andra året i rad har en sammanställning gjorts av Öppna Jämförelser (ÖJ) för Norrköping och 10 andra ungefär lika stora kommuner.

Bilagat är två PM där den ena avser kvalitetsindikatorerna och den andra avser kostnadsindikatorerna i ÖJ.

Socialstyrelsens publikationer

Socialstyrelsen tar varje år in den så kallade kommunundersökningen. Det är en stor enkät som besvaras av alla enheter för hemtjänst, särskilt boende och dagverksamheter i landet. Ytterligare en enkät besvaras av kommunerna på central nivå. Socialstyrelsen skickar också ut en enkät till en mycket stort antal brukare inom äldreomsorgen. Med hjälp av svaren i dessa enkäter och andra uppgifter man hämtar in från kommunerna, sammanställer Socialstyrelsen två publikationer.

Den ena är Äldreguiden, en funktion på Socialstyrelsens hemsida, som vänder sig främst till brukare och deras anhöriga. På den kan man jämföra resultat avseende kvalitet mellan enheter eller kommuner.

Den andra är rapporten Öppna Jämförelser 2010 inom vård och omsorg om äldre, som ges ut tillsammans med SKL, och som vänder sig till beslutsfattare och politiker. Denna hämtar vissa uppgifter från Äldreguiden och från ett antal andra källor.

Öppna Jämförelser 2010

Rapporten är omfattande och det har tillkommit flera indikatorer jämfört med ÖJ 2009. Underlaget för de olika indikatorerna är dock mindre i år. Det kan innebära att resultatet är missvisande. Vissa andra indikatorer från 2009 finns inte med i år.

Följande är nytt:

- Brukarnas syn på personalens bemötande inom särskilt boende och hemtjänst
- Brukarnas omdöme om hur väl personalen tar hänsyn till deras åsikter, inom hemtjänst och i särskilt boende
- Riskbedömningar för fallskador, undernäring och trycksår inom särskilt boende
- Förskrivning av läkemedel som kan ge antikolinerga effekter

Följande fanns med 2009 men inte i år:

- Brukarnas medverkan i att ta fram en individuell plan för insatserna
- Brukarnas omdöme om information inom särskilt boende och hemtjänst
- Patienternas omdöme om stödet från kommun och landsting 3 månader efter en stroke

Utöver detta så är det i flera fall ett mindre underlag för indikatorerna i år än vad som var fallet 2009.

Resultatet 2010

Förra året var Norrköping den enda kommun med fler än 100 000 invånare som fanns bland de 20 bästa i landet. I år är enbart kommuner med färre invånare representerade bland de 20 bästa. Fem kommuner som fanns där 2009 gör det även i år, däribland Valdemarsvik. Från Östergötland finns även Söderköping bland de 20 bästa i år.

Norrköping har ett jämförelsevis bra resultat på följande kvalitetsindikatorer:

- Allmän information om äldreomsorgen
- Alla indikatorer som avser brukarnas syn på särskilt boende
- Alla indikatorer som avser stöd i livets slutskede
- Alla indikatorer som avser rehabilitering efter en stroke
- De flesta indikatorer som avser läkemedelsanvändning
- Personal med adekvat utbildning

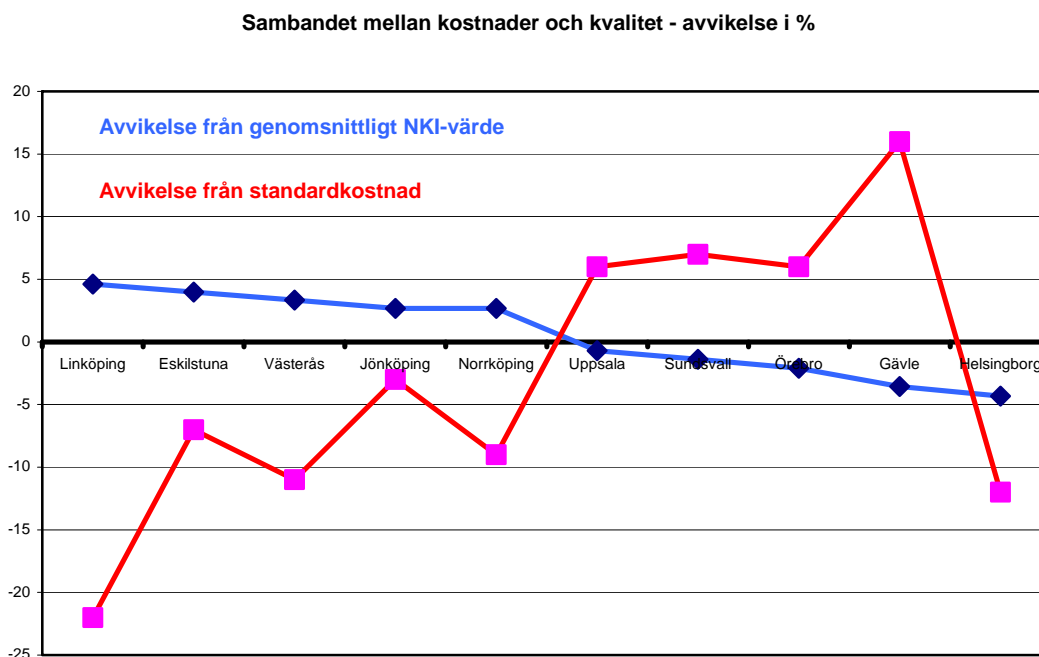
Resultatet är sämre på några av kvalitetsindikatorerna:

- Några av indikatorerna som avser brukarnas syn på hemtjänsten
- Riskbedömningar inom särskilt boende

När det gäller kostnadsindikatorerna så ligger Norrköping bra till, både i förhållande till riksgenomsnittet och till de andra 10 jämförda kommunerna.

Kostnader och kvalitet

Nedan jämförs det genomsnittliga NKI-värdet från brukarundersökningen, som redovisas i ÖJ, med avvikelse från standardkostnad för respektive kommun.



NKI-värdena (står för Nöjd-Kund-Index) är tagna från Socialstyrelsens brukarundersökning 2010, som bl.a. ligger till grund för både Äldreguiden och Öppna

Jämförelser. Här har använts avvikelser från dessa 11 kommuners genomsnittliga NKI-värde – blå linje i diagrammet. Den röda linjen i diagrammet visar respektive kommuns avvikelse från standardkostnaden.

Diagrammet visar att det inte finns någon absolut relation mellan kostnader och kvalitet. Linköping ligger nära 5 % högre än genomsnittligt NKI-värde samtidigt som standardkostnaden är drygt 20 % under den förväntade kostnaden (mera förklaring av standardkostnad i bilaga). För Gävles del är förhållandet det motsatta.

Det är viktigt att ta till sig resultatet och se var andra kommuner är bättre. Norrköping finns med i flera olika nätverk mellan kommuner. Där diskuteras olikheter i resultat, både avseende kvalitet och kostnader. Det är då möjligt att få inspiration till förbättringsarbete.

Synpunkter på ÖJ 2010

Det faktum att indikatorerna har förändrats mellan åren innebär att jämförbarheten minskar. År 2009 fanns Norrköping bland de 20 bästa, men är i år långt därifrån. Verksamheten i Norrköping har inte hunnit förändras så radikalt under ett år och förmodligen inte heller i andra kommuner. Därför kan helhetsresultatet ifrågasättas. Däremot är delresultaten viktiga i jämförande syfte.

Det kan också nämnas att kvällstidningen Expressen har sammanställt resultaten i Socialstyrelsens Äldreguide (varifrån delar av uppgifter ligger till grund för ÖJ). Det sammanlagda snittbetyget för Norrköping ligger där högre än för länet och för landet som helhet. Det är också högre totalbetyg än för både Söderköping och Valdemarsvik, som båda finns bland de 20 med bäst resultat 2010.

VÅRD- OCH OMSORGSKONTORET

Bo Jönsson
Programsekreterare

.....
Bilagor:

Bilaga 1: Analys av Öppna Jämförelser inom vård och omsorg om äldre 2010, från SKL och Socialstyrelsen - kvalitetsindikatorer

Bilaga 2: Analys av Öppna Jämförelser inom vård och omsorg om äldre 2010, från SKL och Socialstyrelsen - kostnadsindikatorer

Vård- och omsorgskontoret
Bo Jönsson

PM

Analys av Öppna Jämförelser inom vård och omsorg om äldre 2010, från SKL och Socialstyrelsen - kvalitetsindikatorer

Sveriges kommuner och landstings (SKL) rapport Öppna Jämförelser 2009 var den första med sammanställda data från många olika rapporter och register. I år har för första gången Öppna Jämförelser sammanställts av SKL tillsammans med Socialstyrelsen.

Allmänt om Öppna Jämförelser (ÖJ) 2010

Rapporten innehåller många olika indikatorer som ska spegla kvalitet och kostnader, på kommun- och landstingsnivå, avseende insatser till äldre. De kommuner som i år finns bland de 20 med bästa resultat, finns inom 8 län:

Län	Kommun
Skåne	Bjuv, Kävlinge, Osby, Sjöbo, Ängelholm, Örkelljunga
Västra Götaland	Dals-Ed, Grästorp, Gullspång, Strömstad
Jönköping	Gnosjö, Mullsjö
Norrbottnen	Jokkmokk, Övertorneå
Stockholm	Ekerö, Tyresö
Östergötland	Valdemarsvik, Söderköping
Västerbotten	Vilhelmina
Västernorrland	Ånge

Av dessa fanns Valdemarsvik, Osby, Sjöbo, Ängelholm och Gnosjö med bland de 20 främsta även i förra årets ÖJ. Förra året fanns kommuner inom 12 län bland de 20 bästa, i år bara inom 8 län och då fanns 7 kommuner i Östergötland med. Norrköping var då den största kommunen bland de 20 med bäst resultat. I år är enbart kommuner med mindre än 100 000 invånare representerade bland de 20 med bäst resultat. En annan skillnad är att Västernorrland, Västerbotten och Norrbotten i år har några kommuner med. Förra året fanns ingen kommun i norrlandslän med.

Valdemarsvik har haft goda resultat så länge ÖJ har genomförts.

Hela rapporten finns att läsa eller hämta på SKL:s hemsida: <http://www.skl.se>.

Förra året fanns alltså Norrköping bland de 20 kommuner som hade bäst resultat. I en analys som SKL gjorde av vad som skiljer de bästa och sämsta kommunerna från varandra, framhölls Norrköping speciellt för ett bra samarbete med landstinget.

ÖJ vänder sig till politiker och beslutsfattare inom kommuner och landsting. Syftet med rapporten är främst att inspirera till förbättringsarbete genom att ta del av hur andra arbetar eller har organiserat sig, samverkar med andra vårdgivare etc.

De indikatorområden avseende kvalitet som finns i rapporten ÖJ 2010 är:

- De äldres omdömen om hemtjänst och särskilt boende
- Tillgänglighet
- Vård och omsorg vid specifika behov
 - stöd i livets slutskede
 - rehabilitering vid stroke
- Riskförebyggande arbete
- Riskfylld användning av läkemedel
- Personal och kompetens

Utöver detta redovisas även:

- Kostnader
- Insatser till äldre

Data för de olika indikatorerna är hämtade ur följande källor:

1. Svenska palliativregistret
2. Riks-Stroke
3. Undersökning av äldres uppfattning om kvalitén i hemtjänst och äldreboende 2010 (Socialstyrelsens Äldreguide)
4. Kommunundersökningen 2010
5. Läkemedelsregistret
6. Patientregistret
7. Register över kommunala SoL-insatser
8. Kommundatabasen

Det finns flera skillnader i indikatorer i år jämfört med 2009. Det har tillkommit nya och några tidigare har tagits bort. På flera av indikatorerna som avser brukarnas syn på insatserna är underlaget betydligt mindre i år. Det försvagar resultatens relevans.

Kort om resultaten

Spridningen av resultatet är stor mellan kommunerna. Allmänt ger dock brukarna låga betyg när det gäller *social samvaro och aktiviteter* samt för *maten*.

På flera resultat finns stora likheter med tidigare år. Det gäller framförallt indikatorer om läkemedelsanvändningen.

Några av de nya indikatorerna har hämtats från nya frågor i socialstyrelsens kommunenkät. Det är tveksamt om alla enheter i Norrköping som svarat verkligen har haft rätt statistik som underlag för att besvara frågorna. Mer om det längre fram.

Analys av resultatet hos 11 likartade kommuner

De kommuner i landet som visar på bästa resultaten är små kommuner. Så var det också förra året. De små kommunerna är klart flest och det bör på många sätt vara enklare i små kommuner både att få genomslag för förbättringar och att ha kontroll på olika former av statistik. Jämförelser överlag är därför inte så värdefulla.

För att kunna göra mer relevanta jämförelser har 10 ungefär lika stora kommuner som Norrköping valts ut och presenteras med sina resultat nedan. Kommunerna är:

- Eskilstuna
- Gävle
- Helsingborg
- Jönköping
- Linköping
- Sundsvall
- Södertälje
- Uppsala
- Västerås
- Örebro

Resultaten för dessa kommuner och för Norrköping har sammanställts i den här analysen.

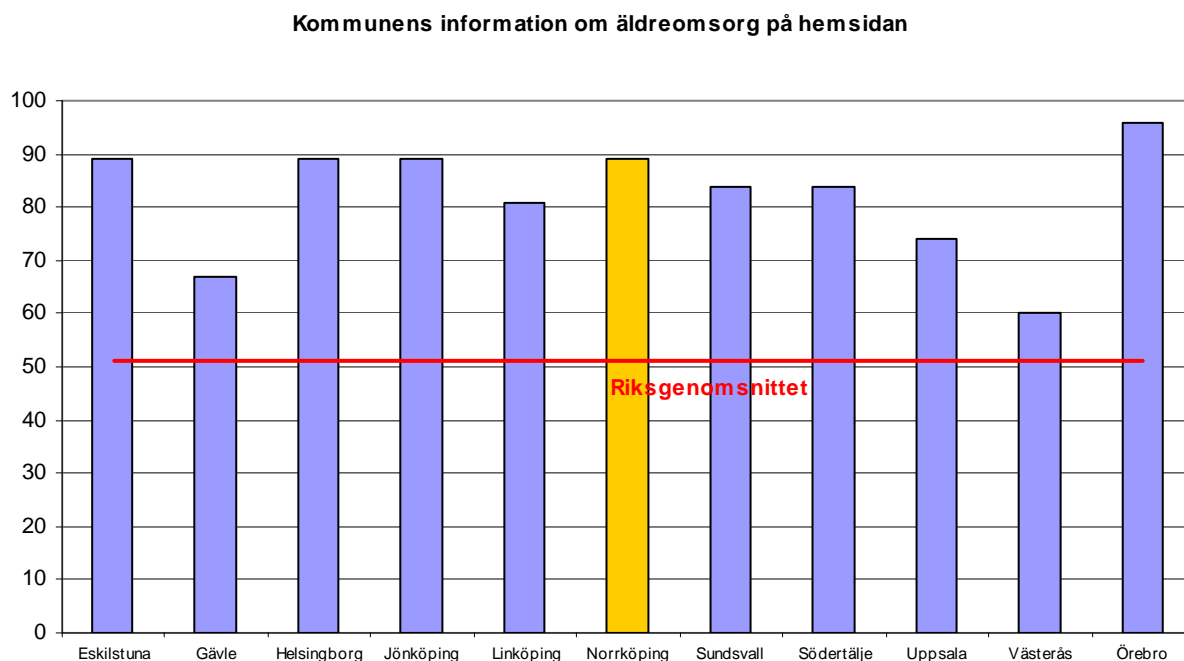
Sidhänvisning till de olika indikatorerna:

Information till allmänheten	sid 4
Brukarnas syn på insatserna	sid 4
Stöd i livets slutskede	sid 13
Rehabilitering vid stroke	sid 15
Riskförebyggande arbete	sid 17
Läkemedel och riskfylld användning av läkemedel	sid 19
Personalens kompetens	sid 24

Sist i denna PM redovisas också några allmänna synpunkter på ÖJ 2010.

Information till allmänheten

Kommunernas information om äldreomsorg på hemsidan har granskats utifrån 19 aspekter på informationens innehåll och tillgänglighet. De eftersökta uppgifterna ska kunna hittas inom 2 minuter, ju snabbare de hittas desto högre poäng. Resultatet anges som andel av max poäng.



Genomsnittet för alla kommuner ligger på 50 % vilket är sämre än förra året (knappt 70 % år 2009). Ungefär samma resultat för dessa 11 jämförda kommuner de båda åren. Alla har ett resultat klart över genomsnittet för landet.

Brukarnas (ibland anhörigas) syn på insatserna

Först en förklaring till varför resultaten i ÖJ skiljer sig åt från den brukarundersökning som redovisats för vård- och omsorgsnämnden tidigare.

Socialstyrelsen har under 2010 genomfört en nationell brukarundersökning bland ett urval personer som har hemtjänst och personer som bor inom särskilt boende. Vissa av resultaten från undersökningen ligger till grund för ÖJ. En jämförelse med motsvarande resultat från brukarundersökningen blir inte rättvisande, då man i ÖJ enbart tagit med en mindre andel av svaren på frågor till brukarna. Vilka det är framgår nedan under varje indikator.

Brucarundersökningen gjordes med SCB:s analysmodell med NKI (NöjdKundIndex), vilket innebär att man delar upp svaren i tre olika betygsindex. Dessa är

1. Låga betyg (index 1-4)
2. Mellanbetyg (index 5-7)
3. Höga betyg (index 8-10)

Låga betyg anses inte vara ”godkända” medan index över 5 anses godkänt och kan översättas med nöjda brukare. Index över 7 anses som mycket nöjda brukare. Med

samma analysmodell har t.ex. bygg- och miljökontoret i Norrköpings kommun låtit SCB göra en undersökning bland kontorets kunder. I resultatet anser man att både mellan- och höga betyg betyder att kunderna är nöjda och kontoret har presenterat det på intranätet under rubriken ”Nöjda kunder rosar Norrköpings kommun”.

Till den urvalsundersökning avseende äldreomsorgen som SCB i år gjorde på uppdrag av Socialstyrelsen, beställde vård- och omsorgskontoret en totalundersökning. Resultatet av den var gott, då 92 % inom hemtjänst var nöjda eller mycket nöjda med insatserna. Motsvarande andel inom särskilt boende var 95 %.

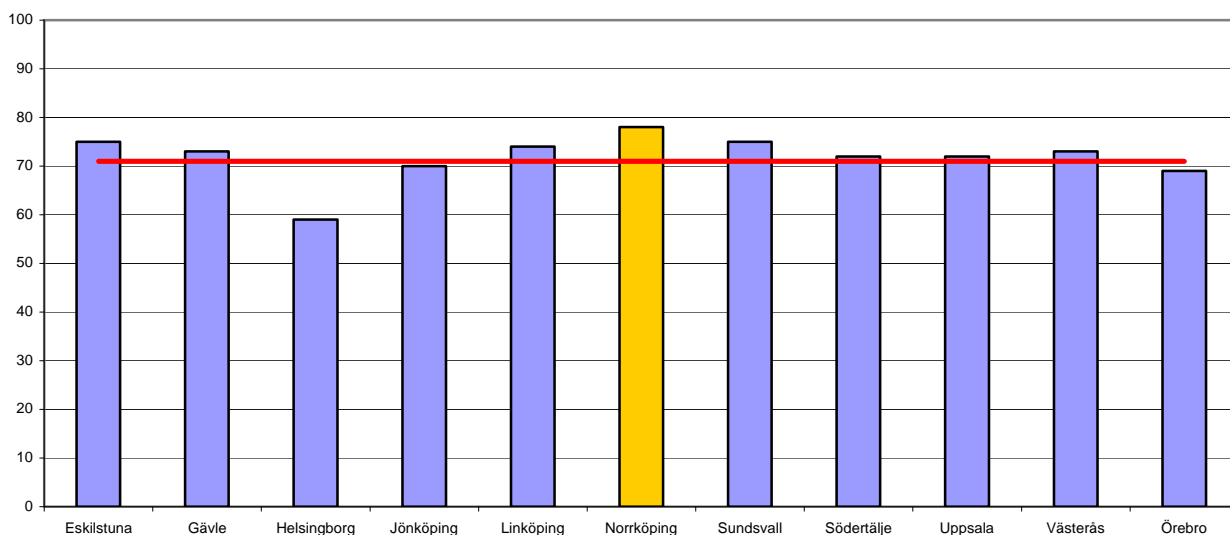
En del av resultaten från den nationella brukarundersökningen finns med i ÖJ. Socialstyrelsen/SKL har dock valt att i redovisningen av ÖJ enbart använda högsta betyg (mycket nöjda brukare) med NKI-värde 8-10 på en 10-gradig skala. Enbart dessa svar anses alltså beskriva nöjda brukare och diagrammen visar andel (%) nöjda brukare av alla. Det kan därför vara svårt att känna igen resultaten i ÖJ jämfört med den tidigare redovisade brukarundersökningens resultat.

Det är möjligt att ta del av hela den nationella brukarundersökningens resultat för Norrköpings kommun på <http://www.norrkoping.se/organisation/kvalitet/dokument>.

Brukarnas syn på personalens bemötande inom särskilt boende

Frågan är ny 2010 och har inte funnits med tidigare. Resultatet visar att riksgenomsnittet ligger på 71 % nöjda brukare där de flesta jämförda kommuner också ligger. Norrköping har bäst resultat och Helsingborg det lägsta.

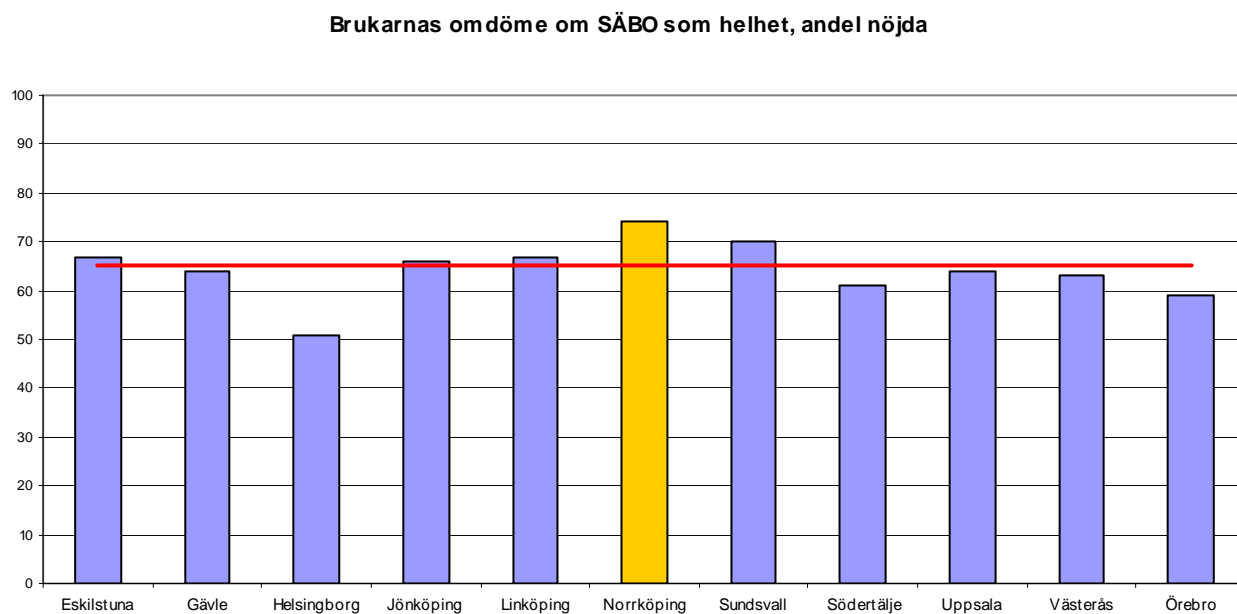
Andel brukare i SÄBO som är nöjda med personalens bemötande



Variationen bland alla landets kommuner är mellan 40 och 90 %.

Brukarnas omdöme om särskilt boende som helhet

Andelen nöjda för alla kommuner varierar mellan 40 och 89 %, med ett genomsnitt på 65 %.



Diagrammet visar en något större variation mellan de 11 kommunerna med flera omkring riksgenomsnittet och Norrköping med bäst resultat.

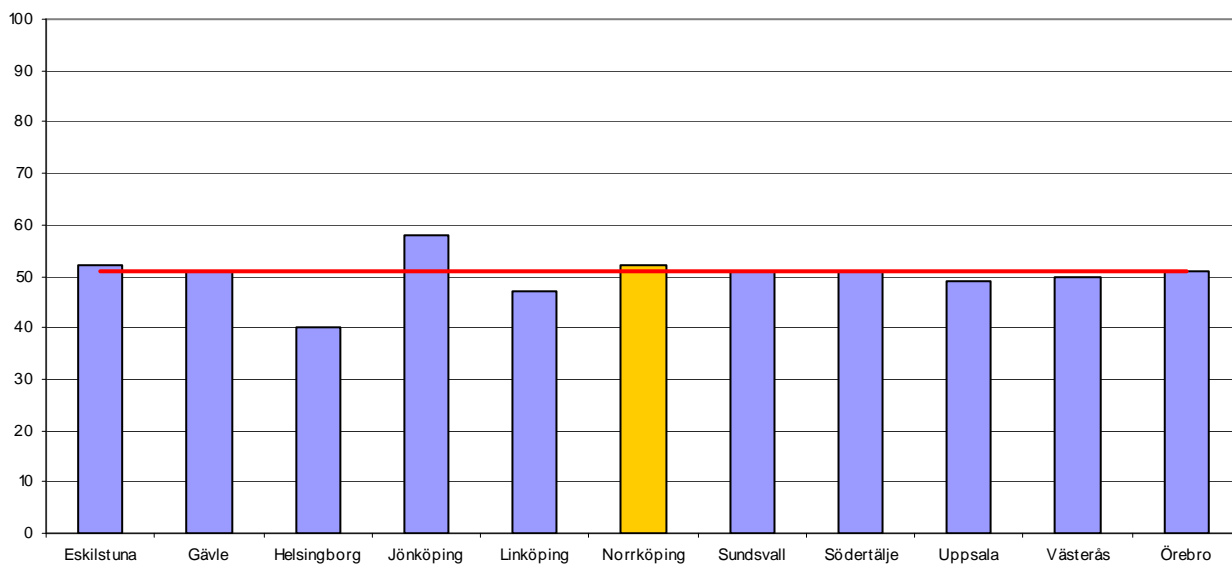
Även här finns Helsingborg lågt på skalan med bara hälften nöjda.

Resultatet är likartat det från 2009.

Maten i särskilt boende

En indikator som allmänt har ett sämre resultat i undersökningen. Här har man enbart tagit med resultatet av frågan om smak på maten. I SCB:s undersökning fanns även frågor om matportionernas storlek och om variationen på maträtter.

Brukarnas omdöme om maten i SÄBO, andel nöjda



Riksgenomsnittet ligger på hälften nöjda (variation alla kommuner 26-81 %), liksom för de flesta av de 11 jämförda kommunerna.

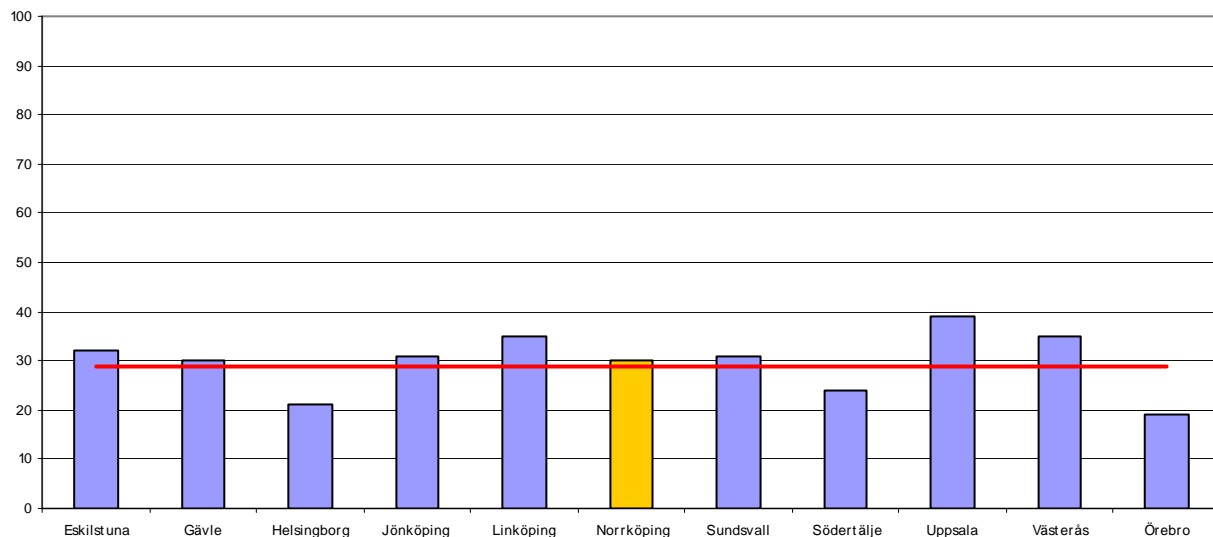
I Jönköping var brukarna något mer nöjda och i Helsingborg mindre nöjda.

Resultatet i 2009 års brukarundersökning låg något högre, vilket kan bero på att svar på flera frågor då ingick.

Aktiviteter och social samvaro i särskilt boende

Även denna indikator visar en låg nöjdhet över lag, med en variation mellan 29-45 % för alla kommuner. Här har enbart svaren på frågan om möjlighet att komma ut använts.

Brukarnas omdöme om aktiviteter och social samvaro i SÄBO, andel nöjda

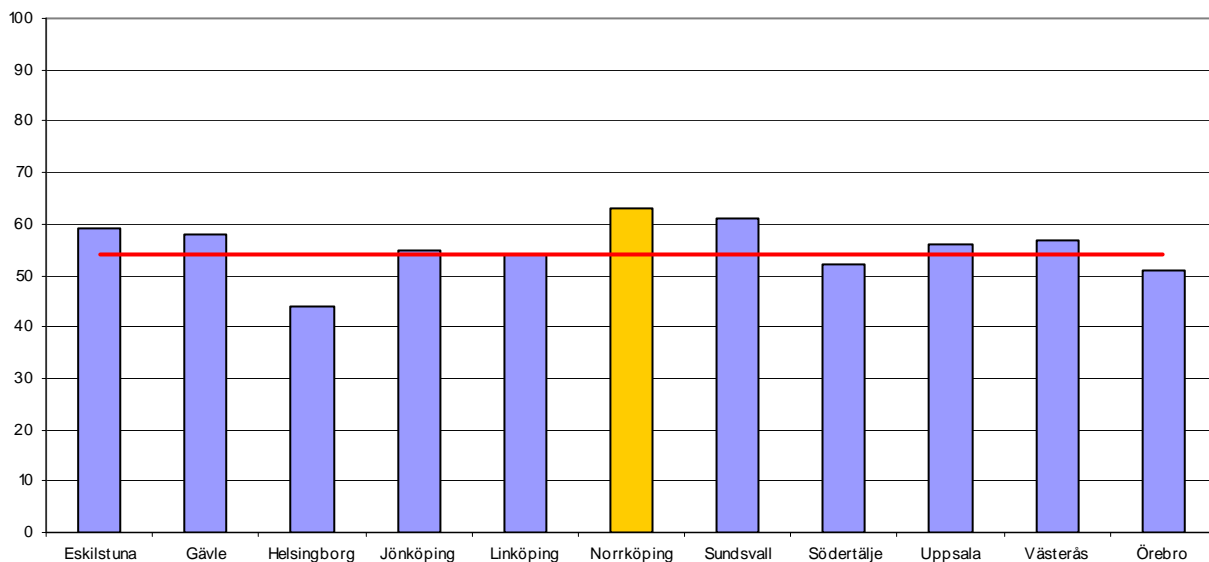


Norrköping med flera kommuner ligger på riksgenomsnittet, medan Örebro, Helsingborg och Södertälje visar lägre nöjdhet. 2009 års riksgenomsnitt var 53 % nöjda. Då fanns även svar på frågor om aktiviteter, tid för en pratstund med personalen och möjligheter att göra sådant som brukaren trivs med.

Inflytande inom särskilt boende

Frågan var i vilken mån personalen tar hänsyn till brukarnas egna åsikter och önskemål. Mellan 27 och 81 % var nöjda i alla kommuner. Även här finns de flesta av de 11 jämförda kommunerna nära riksgenomsnittet, med Norrköping högst över.

Andel brukare i SÄBO som är nöjda med hur personalen tar hänsyn till deras åsikter

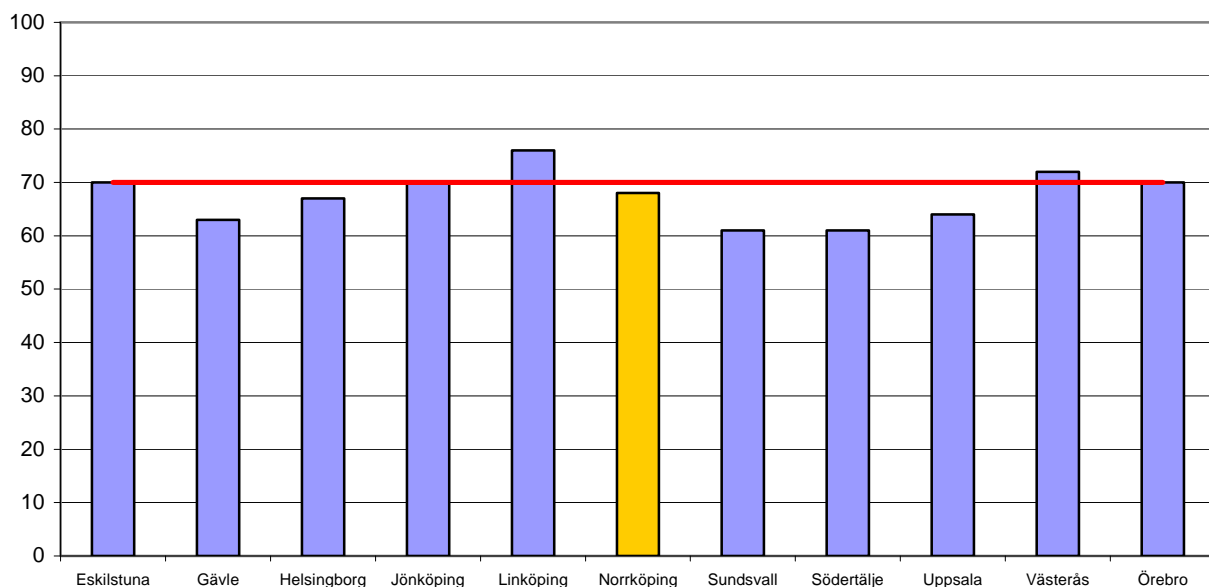


Frågan är ny 2010 varför ingen jämförelse bakåt i tiden kan göras.

Brukarnas omdöme om hemtjänsten som helhet

Flertalet brukare i ordinärt boende var nöjda med hjälpen (51-93 %) och riksgenomsnittet ligger något över motsvarande fråga inom särskilt boende.

Brukarnas omdöme om hemtjänsten som helhet, andel nöjda

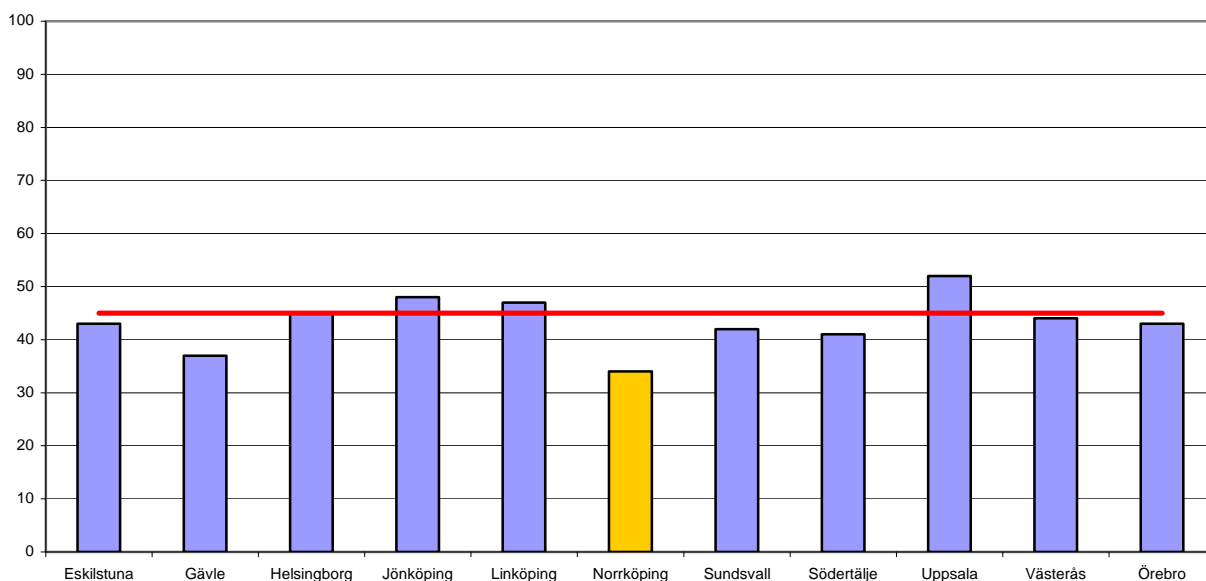


Variationen runt riksgenomsnittet är något större bland de 11 jämförda kommunerna. Linköping har bäst resultat och Norrköping något sämre än riket. Likartat resultat som för 2009.

Maten inom hemtjänst

Även på denna indikator har svar på flera delfrågor som fanns med 2009 uteslutits och enbart frågan om smak på maten tagits med 2010. Riksgenomsnittet 2009 var 75 % nöjda, medan det i år ligger på 45 %. Variationen bland alla kommuner är stor, 17-79 %.

Brukarnas omdöme om smaken på maten i hemtjänst, andel nöjda



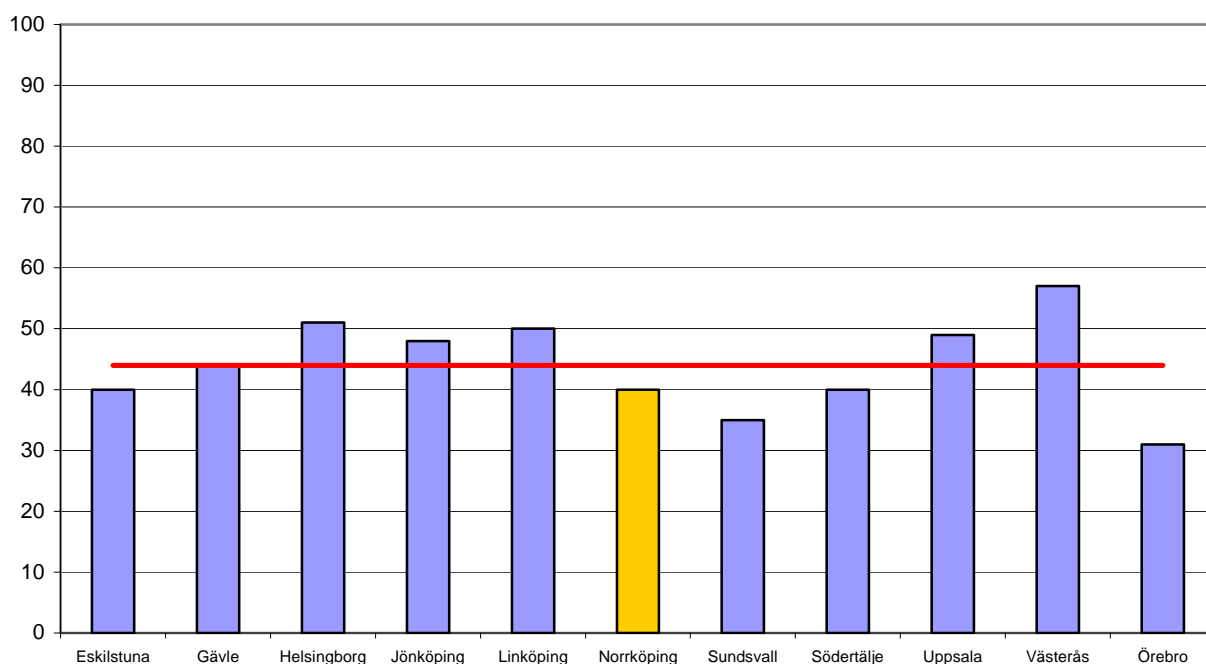
Norrköping befanns förra året på riksgenomsnittet, men är i år klart under. Sedan förra årets frågor besvarades har kyld mat i hemtjänsten införts i Norrköping.

Uppsala hade 2009 ett förhållandevis dåligt resultat, men är i år bäst i denna grupp av kommuner.

Aktiviteter och social samvaro inom hemtjänst

Riksgenomsnittet ligger i år 8 procentenheter lägre än det gjorde 2009. Variationen är stor även på den här indikatorn (14-71 %) och så mycket som 37 % av de tillfrågade har inte haft någon åsikt i frågan. Enbart svar på frågan om att komma ut när man vill har tagits med, vilket kanske inte har ansetts relevant av många tillfrågade.

Brukarnas omdöme om aktiviteter och social samvaro i hemtjänst, andel nöjda



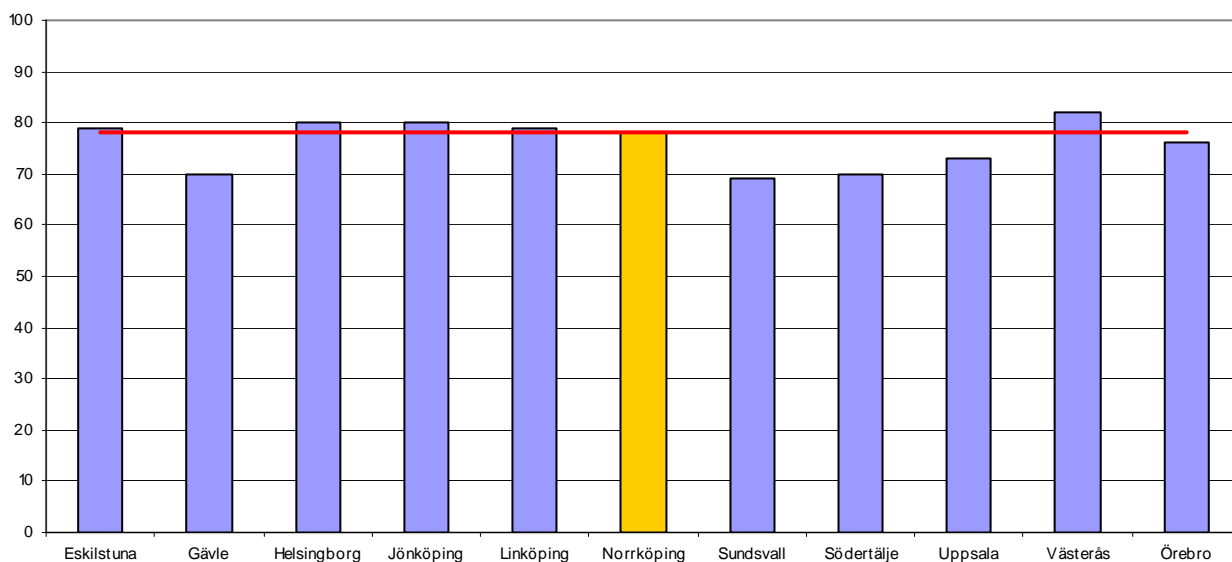
Flera av jämförelsekommunerna har ett sämre resultat än riksgenomsnittet. Norrköping är bland dessa och resultatet är likartat det från 2009, även om genomsnittet då låg något högre (52 % år 2009 mot 44 % i år).

I brukarundersökningen, och i förra årets ÖJ, fanns även svar på frågor om aktiviteter och om det finns tid för en pratstund med personalen.

Personalens bemötande i hemtjänst

Ytterligare en ny indikator för 2010 och den har riksgenomsnittet 78 % nöjda brukare med variationen 63-93 % bland landets kommuner.

Andel brukare som är nöjda med personalens bemötande i hemtjänst

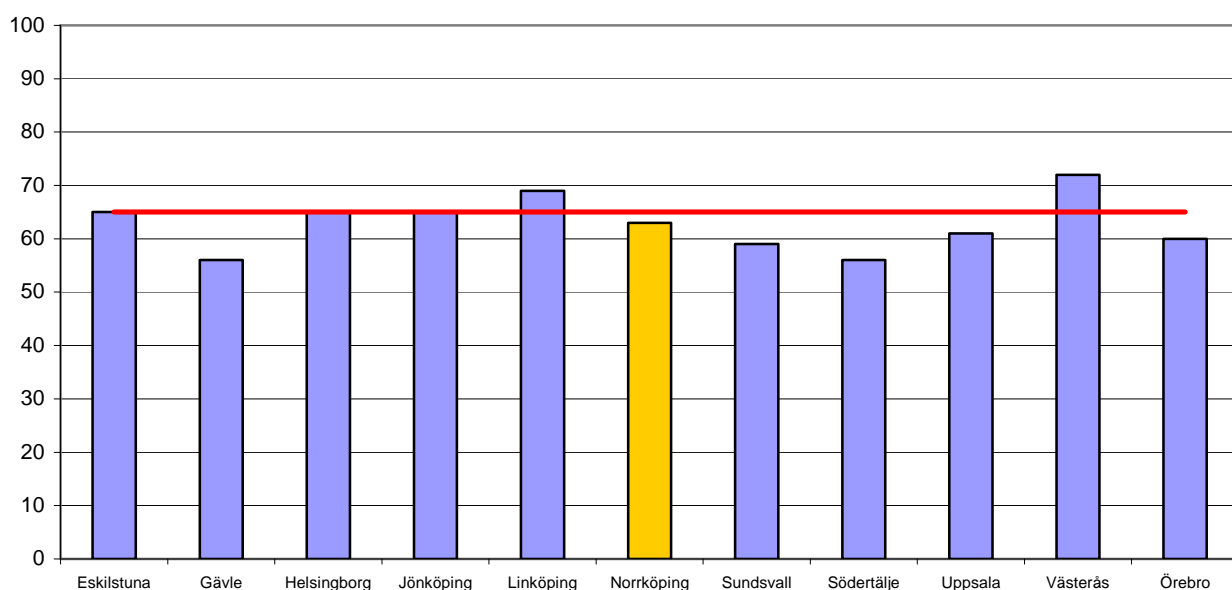


Några kommuner bland de 11, bland annat Norrköping, finns nära riksgenomsnittet.

Inflytande inom hemtjänsten

Frågan om hur personalen tar hänsyn till brukarnas åsikter inom hemtjänst är också ny och riksgenomsnittet ligger runt 65 %. De positiva svaren varierar mellan 44 och 89 % av alla brukare.

Andel brukare som är nöjda med hur väl hemtjänstpersonalen tar hänsyn till deras åsikter



Norrköping och ytterligare några kommuner har ett resultat strax under riksgenomsnittet, men variationerna är små. Västerås har det bästa resultatet. I sju av landets kommuner var över 80 % av brukarna mycket nöjda med hur personalen tar hänsyn till deras åsikter.

Sammanfattande kommentarer om brukarnas åsikter

Allmänt är brukarna nöjda med personalens insatser och hjälpen i sin helhet, medan man är mindre nöjd med möjligheter till inflytande, social samvaro och aktiviteter, maten och med bemötandet från personalen.

Allmänt ges särskilt boende bättre vitsord än hemtjänst. Maten i hemtjänst i Norrköping har ett betydligt sämre resultat i år. Sedan förra undersökningen har en övergång till kyld mat, med åtföljande debatt, genomförts. Som nämnts tidigare saknas det också svar på viktiga frågor i underlaget för ÖJ.

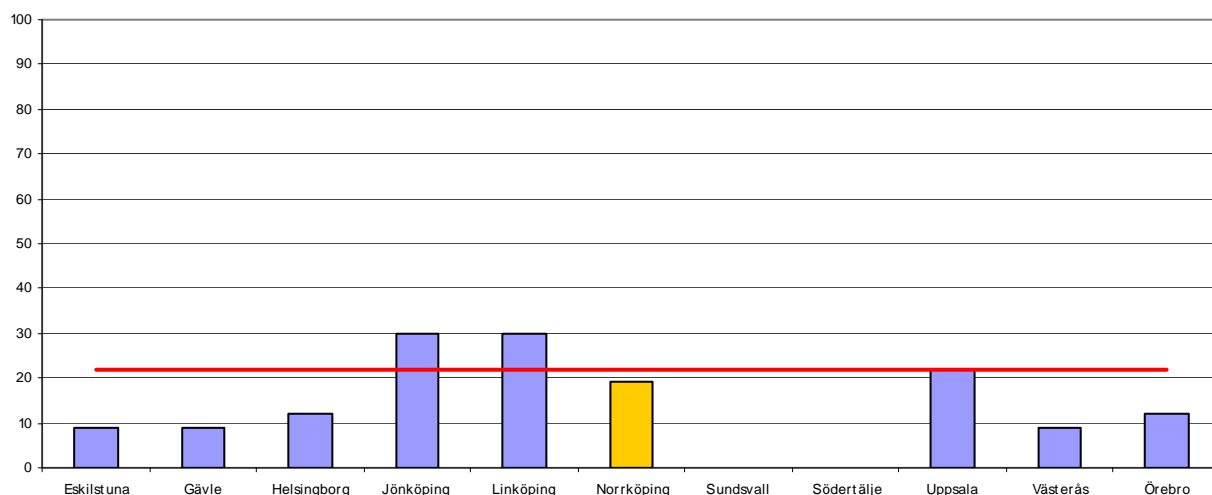
Stöd i livets slutskede

Uppgifterna är tagna ur det nationella Palliativregistret och uppgifterna är från 2009. Det skiljer mycket mellan kommuner i vilken mån man registrerar i det här registret. Många kommuner har gjort det i flera år, medan andra nyligen har börjat. Enheterna i Norrköping har gjort det i några år, men har inte nått fullständig registrering ännu.

Informerande samtal med döende

Indikatorn visar hur stor del av de brukare som avlidit, som fått ett informerande samtal om att de är döende. En stor andel är alltså positivt. Förra året saknades uppgifter från många kommuner. Riksgenomsnittet 22 % har minskat sedan förra årets ÖJ.

Andel avlidna som erbjudits ett informerande samtal

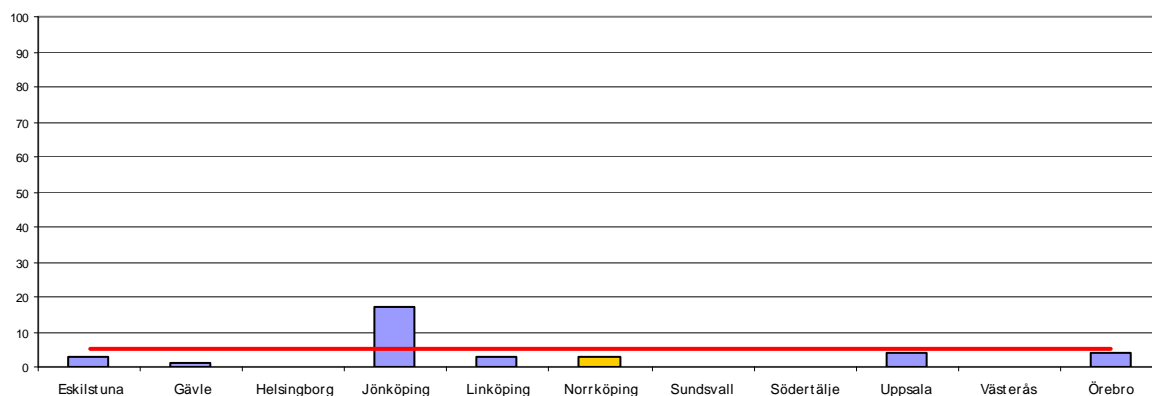


År 2009 fanns bara uppgifter från 6 av de 11 kommunerna. I år saknas bara två. Då hade 35 % av de avlidna i Norrköping fått ett informerande samtal. I år knappt 20 %. Orsaken till det är inte känd. Det är ganska stor variation mellan kommunerna och Norrköping har ett resultat under riksgenomsnittet.

Smärtskattning

Indikatorn visar hur stor andel av dem som avlidit som under sista levnadsveckan smärtskattats med ett validerat instrument. Riksgenomsnittet är 5 % och enbart de personer som varit möjligt att smärtskatta finns med i statistiken.

Andel avlidna som smärtskattats sista levnadsveckan

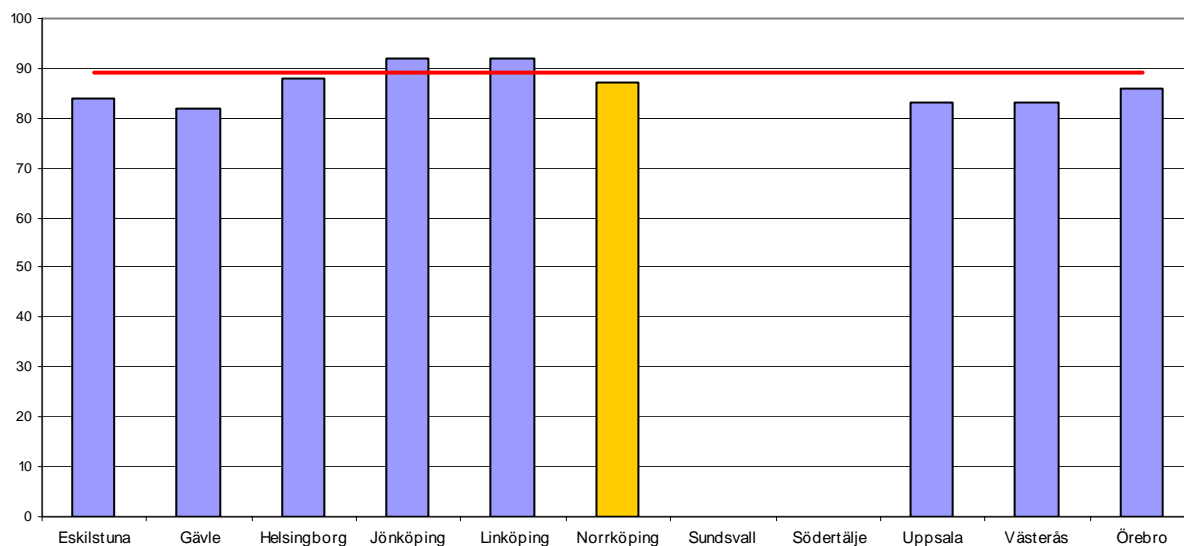


Även här ligger Norrköping strax under riksgenomsnittet, men statistiken är osäker.

Någon närvarande i dödsögonblicket

Den här indikatorn har ett högt riksgenomsnitt på 89 %. Variationen är 72-100 % bland alla landets kommuner.

Andel avlidna som haft någon närvarande i dödsögonblicket

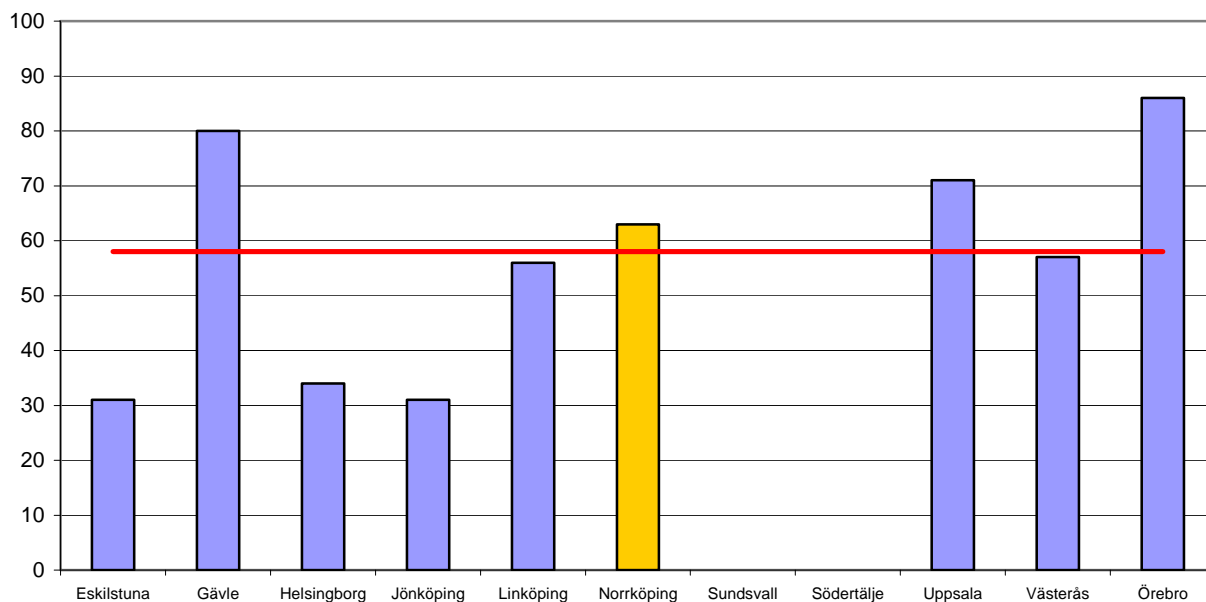


Av de 9 kommuner som här finns med data ligger alla nära riksgenomsnittet. Norrköping något under, men det är en liten variation.

Eftersamtal till närstående

Indikatorn visar andelen av avlidna där närstående erbjudits samtal efter att brukaren avlidit. Variationen i landets kommuner är mycket stor, som lägst omkring 5 % och upp till alla närstående.

Andel avlidna där närstående erbjudits eftersamtal



På denna indikator är variationen stor bland de 9 jämförda kommunerna. Fyra av dem, bl.a. Norrköping, har ett bättre resultat än riket i genomsnitt.

Rehabilitering vid stroke

Uppgifterna är tagna ur hälso- och sjukvårdens strokeregister, RiksStroke. Samtliga personer som haft stroke har fått svara på ett antal frågor 3 månader efter sjukhusvistelsen. Det avser alltså alla personer, oavsett ålder och boendeform.

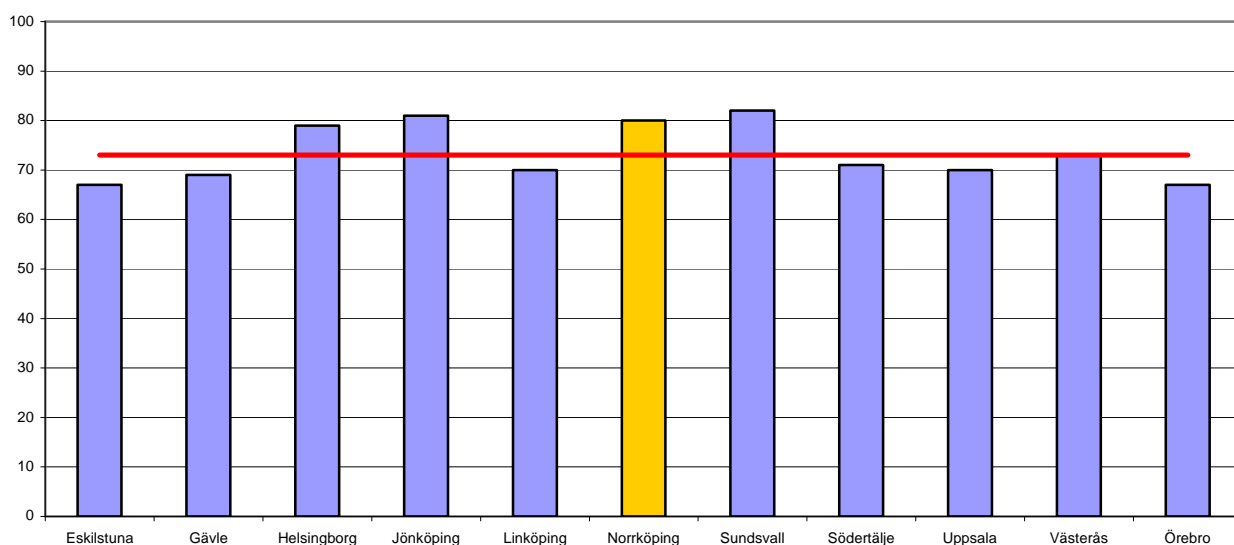
Uppgifterna är ett genomsnitt för åren 2007, 2008 och 2009. Resultaten kan antas visa synpunkter både på vården och på rehabiliteringen, alltså samverkan mellan kommuner och landsting.

Redan förra årets uppgifter i ÖJ när det gäller stroke visade att det finns en god samverkan i Östergötland.

Det allmänna hälsotillståndet 3 månader efter en stroke

Andel av alla som bedömt sitt hälsotillstånd som gott eller mycket gott.

Hälsotillstånd 3 månader efter en stroke

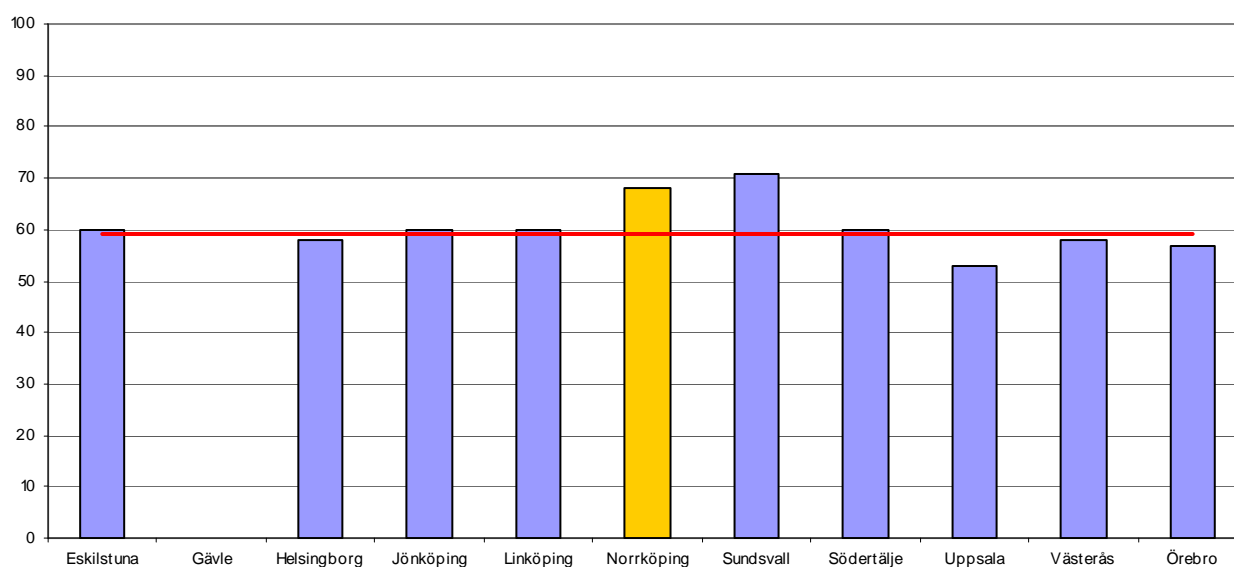


Resultatet är nära nog identiskt med 2009 års ÖJ med 4 kommuner över riksgenomsnittet, bl.a. Norrköping. Det sammanlagda resultatet för Östergötlands län är 77 %.

Funktionsförmåga efter en stroke

Andelen som anser sig vara oberoende av hjälp vid förflyttning, toalettbesök samt på- och avklädning, 3 månader efter en stroke. Riksgenomsnittet är 55 % vilket är en minskning med 4 procentenheter jämfört med ÖJ 2009.

Funktionsförmåga 3 månader efter en stroke



Bara Sundsvall och Norrköping har bättre resultat än landets kommuner i genomsnitt. Totalt har det skett en minskning även bland dessa 11 jämförda kommuner. Hela Östergötlands län har 62 %.

Risikförebyggande arbete

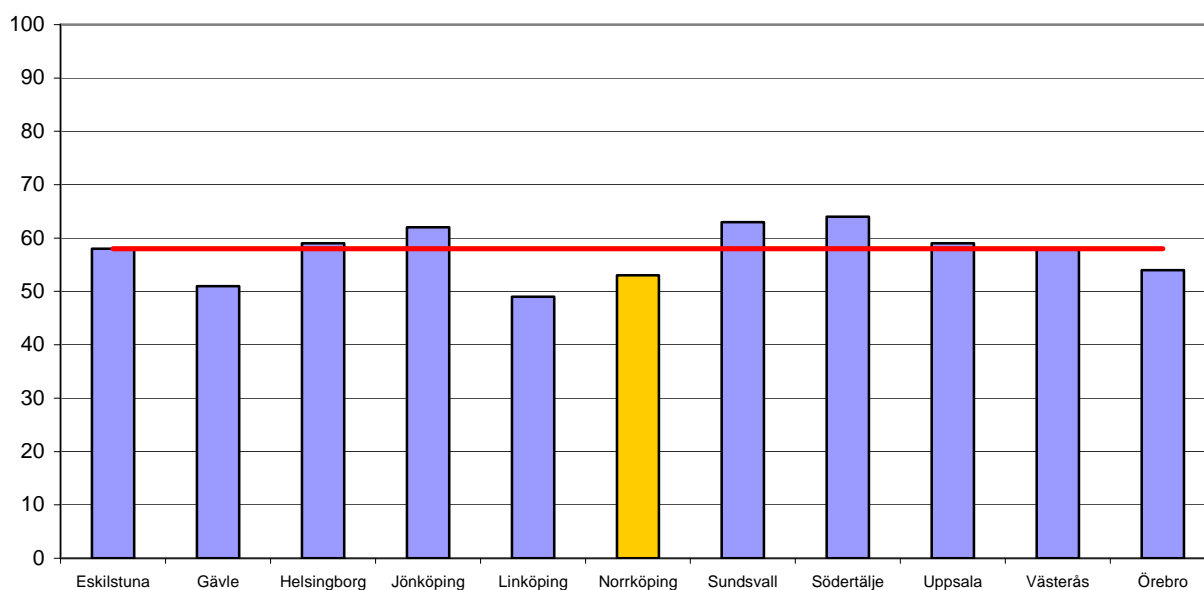
Av dessa indikatorer fanns enbart den första (fallskadorna) i tidigare ÖJ. Resultaten av de övriga indikatorerna (riskbedömningar) kommer från socialstyrelsens årliga kommunenkät som besvaras av kommunernas enheter för särskilt boende.

Man kan anta att enheterna i Norrköping inte haft tillgång till rätt statistik när de besvarade kommunenkäten. I Norrköping anslöt sig enheterna under hösten 2010 till Senior Alert, där bl.a. riskbedömningar registreras. Det kommer därför att bli lättare att ta fram tillförlitlig statistik på just riskbedömningar från och med 2011.

Fallskador

Antal personer 80+ per 1 000 invånare, som skrivits in på sjukhus efter en fallskada. Riksgenomsnittet är knappt 60 personer och ligger då på samma nivå som i ÖJ 2009. Ett lågt värde är ett bra värde.

Antal personer 80+/1000 inv, med fallskador

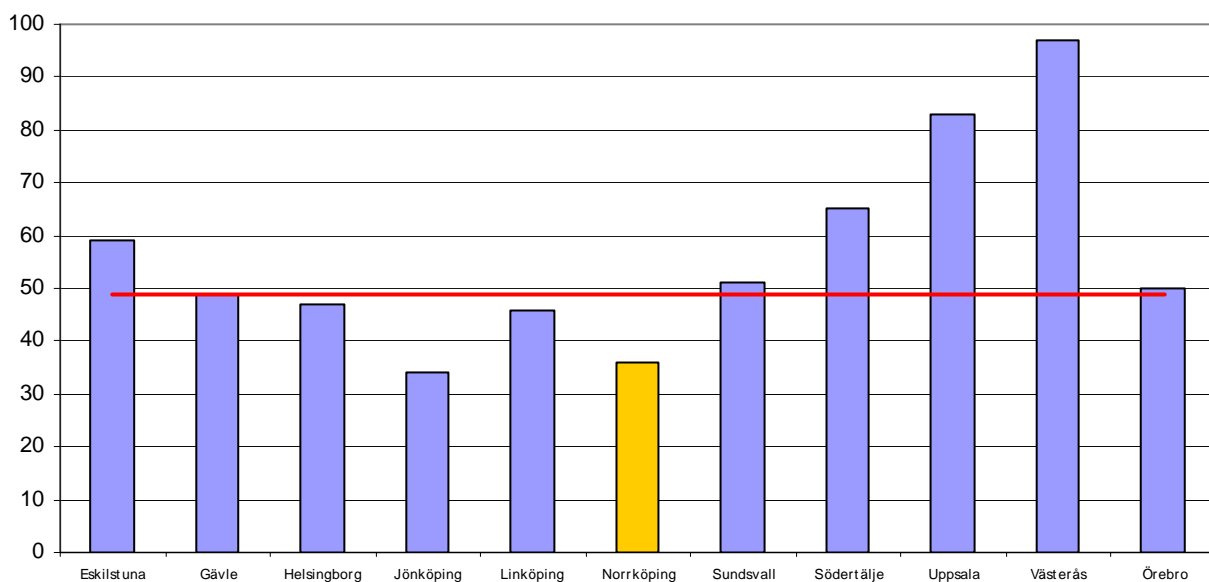


Gävle, Norrköping och Linköping befanns även förra året under riksgenomsnittet – då också tillsammans med Eskilstuna. I övrigt är det samma resultat mellan åren. Genomsnittet för Östergötlands län är 50 %.

Riskbedömningar för fall

En ny indikator och det är tveksamt om man har full kontroll på enheterna över hur många riskbedömningar som gjorts, det är en ny uppgift att lämna årligen. I genomsnitt hade 49 % av de äldre på särskilt boende riksbedömts för fall.

Andel inom SÄBO som riskbedömts för fall

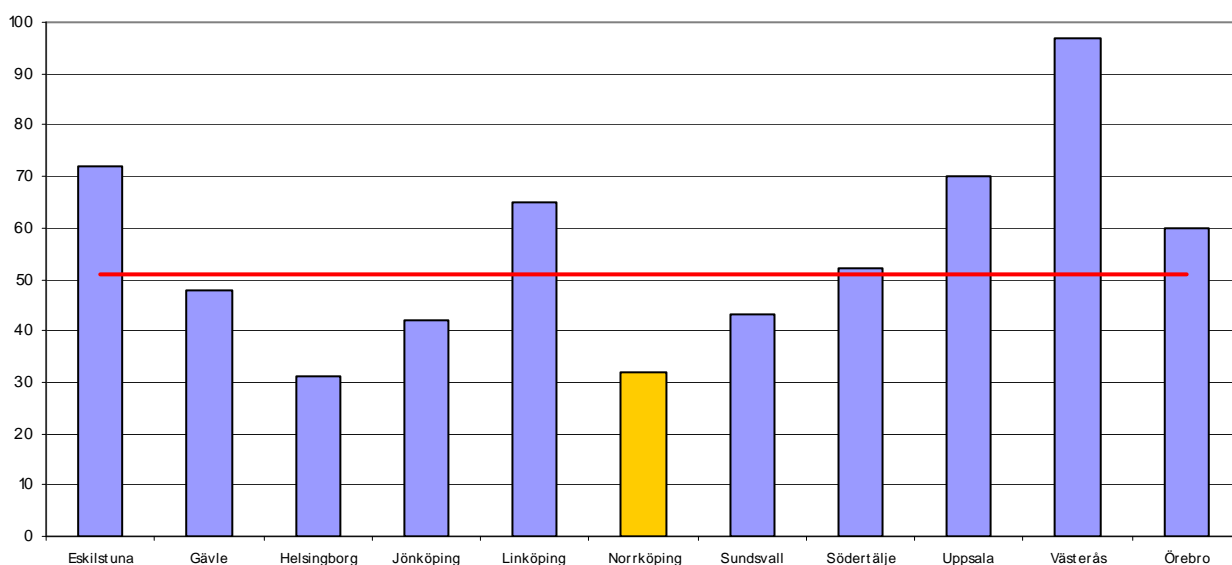


Norrköping har tillsammans med Jönköping angivit en mycket låg andel riskbedömda för fall. Västerås, Uppsala, Södertälje och Eskilstuna har klart bättre resultat än riksgenomsnittet.

Riskbedömningar för undernäring

Även detta är en ny indikator för året.

Andel inom SÄBO som riskbedömts för undernäring

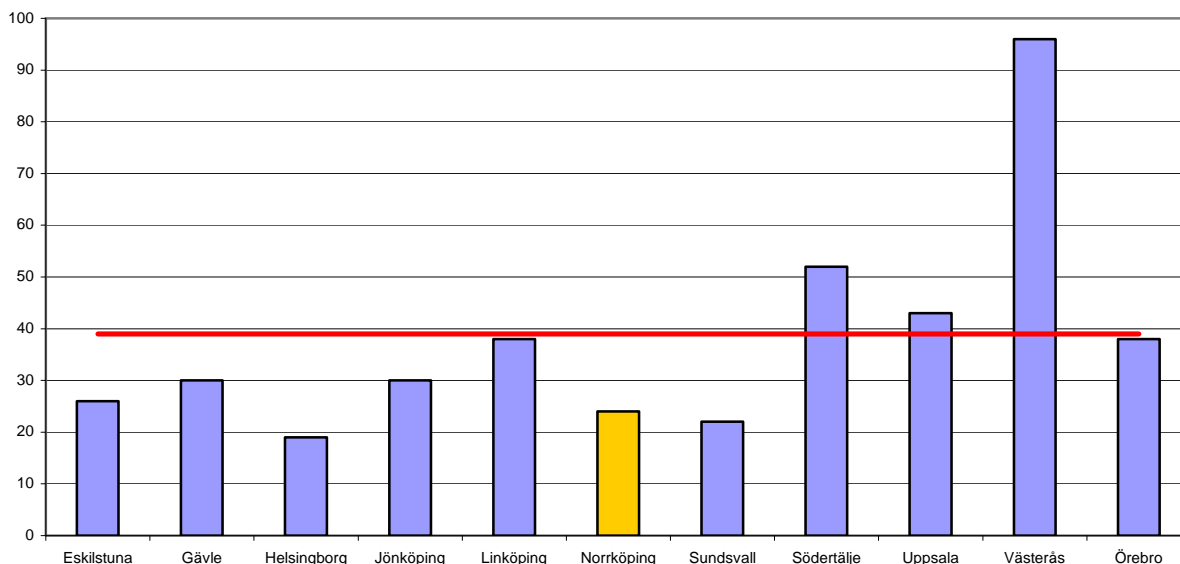


Diagrammet visar stora variationer mellan kommunerna, med Norrköping och Helsingborg mycket under riksgenomsnittet. Västerås och Eskilstuna har bäst resultat.

Riskbedömningar för trycksår

Den tredje faktorn som avser riskbedömningar, också ny 2010.

Andel inom SÄBO som riskbedömts för trycksår



Norrköping m.fl. kommuner bland de 11 jämförda ligger förhållandevis lågt. Bara Västerås sticker ut här.

Som tidigare nämnts är det stora variationer i underlaget för resultaten på riksbedömningar och det finns anledning att misstänka att underlaget inte är riktigt. Norrköping har nyligen anslutit sig till Senior Alert där registreringen av bl.a. riskbedömningar kommer att ge ett säkrare underlag för statistik.

Läkemedel och riksfyllad användning av läkemedel

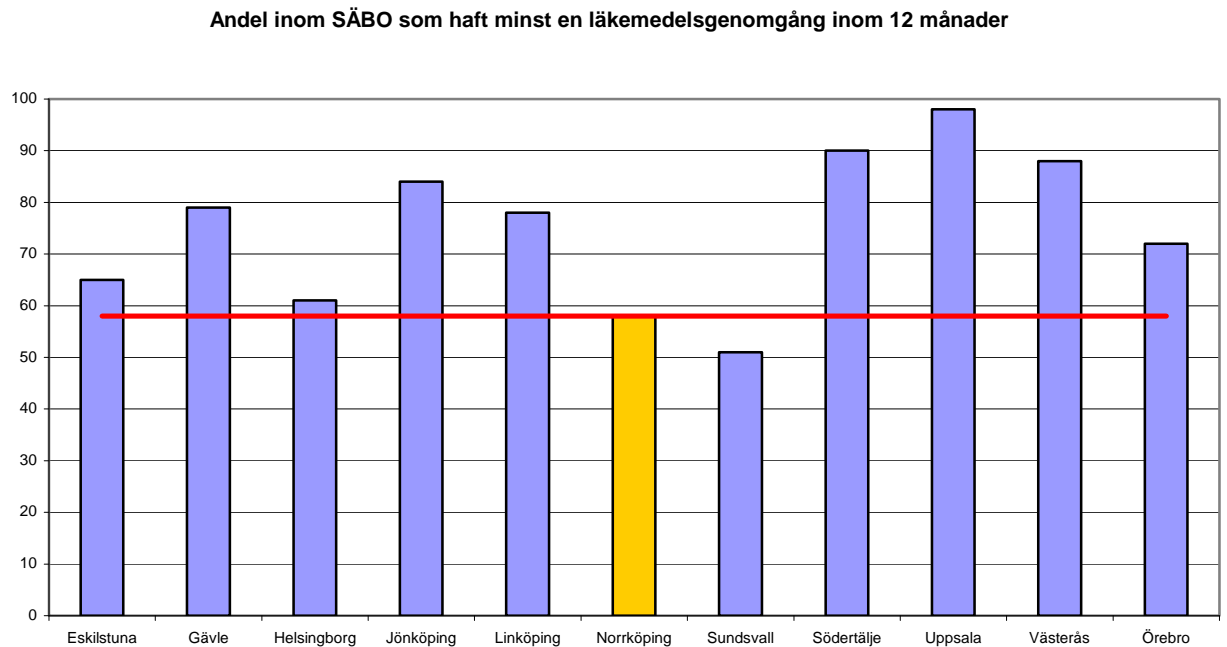
Frågan om läkemedelsgenomgångar är ny för året och uppgifterna kommer från socialstyrelsens kommunenkät 2010, där enheter inom särskilt boende svarat på frågan.

Statistiken bakom riskfylld användning av läkemedel kommer från det nationella Läkemedelsregistret och avser förskrivna och uthämtade läkemedel. Denna indikator fanns med även förra året.

Läkemedelsgenomgångar

Den här indikatorn visar bl.a. på hur väl samarbetet fungerar mellan kommunens enheter för särskilt boende och lanstingets hälso- och sjukvård. Norrköpings jämförelsevis låga resultat är förvånande, då mycket i samarbetet med landstinget de senaste åren har handlat om läkemedelsgenomgångar. Ett skäl till resultatet kan vara att enhetscheferna inte själva har fört statistik över genomgångarna, när socialstyrelsens enkät ska besvaras. Det kan alltså ha genomförts en större andel än

vad som framgår nedan. De goda resultaten för Norrköping när det gäller ”riskfyllda läkemedel mm” nedan ger en helt annan bild.



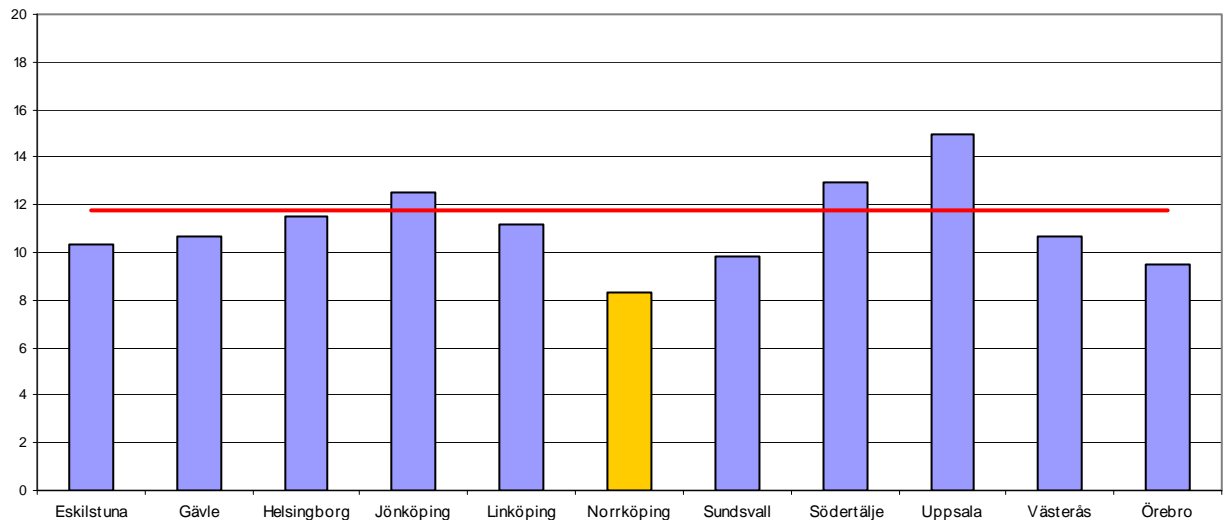
Norrköping ligger på riksgenomsnittet, men de flesta av de övriga 10 kommunerna har genomfört en större andel.

I Östergötland totalt har 61 % av de äldre i särskilt boende fått en genomgång av sina läkemedel.

Tio eller fler läkemedel

Indikatorn avser andelen invånare 80+ med läkemedelsbehandling som haft så pass många läkemedel samtidigt. Statistiken är uttagen december 2009. Här är ett lågt resultat positivt.

Andel av invånare 80+ med fler än 9 läkemedel

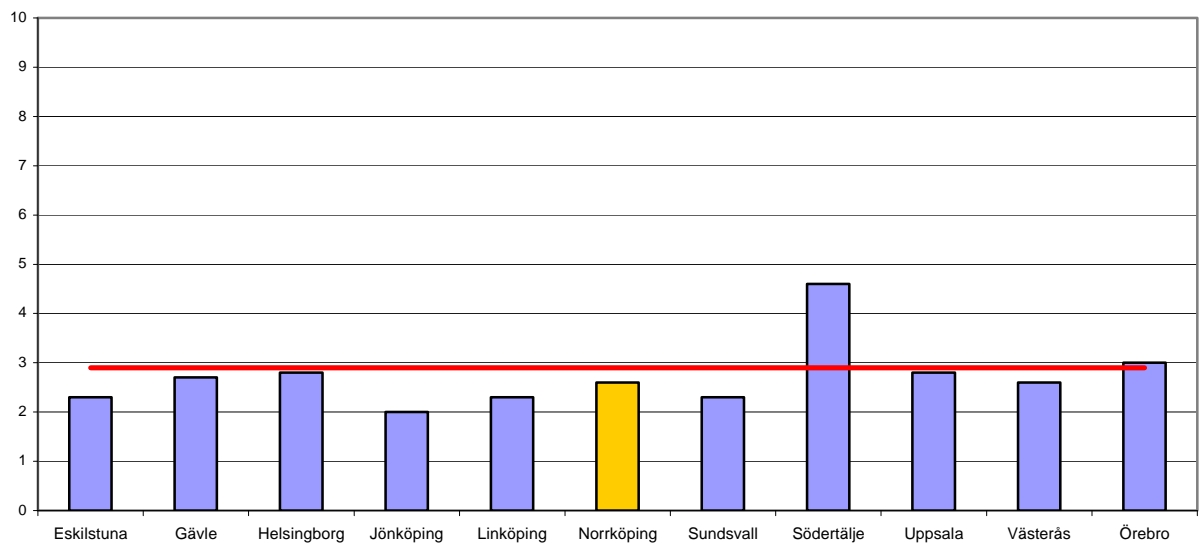


Ett mycket bra resultat för Norrköping (drygt 8 %) som ligger långt under riksgenomsnittet. Det är något lägre än motsvarande för 2009 och hela jämförelsen liknar resultatet förra året. Länsnittet ligger på 10,1 %.

Riskfyllda läkemedelskombinationer

Här avses kombinationer av läkemedel som kan ge allvarliga biverkningar eller som kan bidra till en utebliven effekt.

Andel invånare 80+ med riskfyllda läkemedelskombinationer

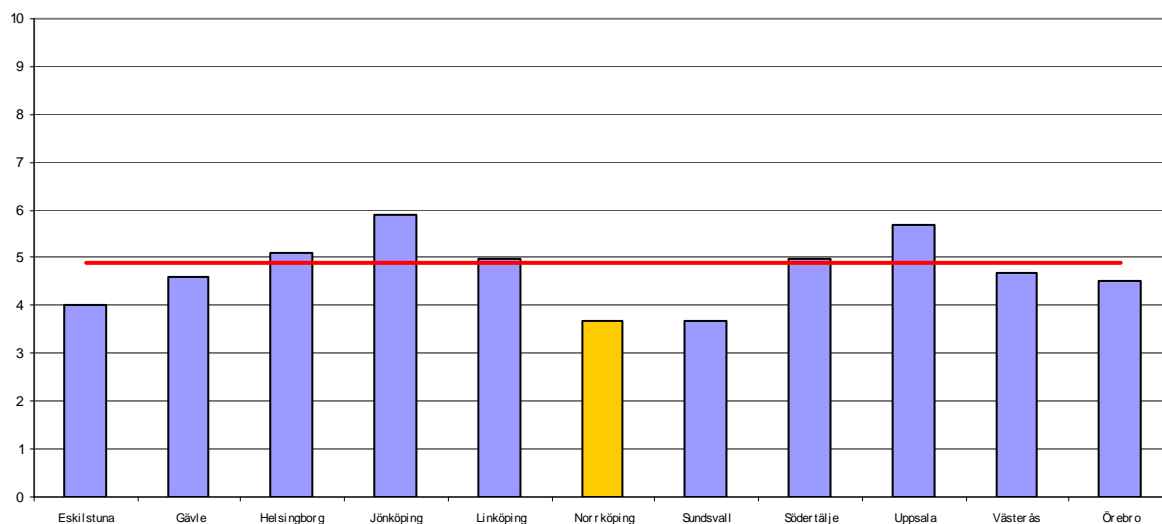


Ungefär samma fördelning som förra året med Norrköping strax under riksgenomsnittet och med Södertälje klart över och dessutom med en ökning sedan dess. Genomsnitt i Östergötland är 2,7 % - ytterligare lägre än 2009.

Tre eller fler psykofarmaka

Avser andel äldre som behandlades med fler än 2 psykofarmaka samtidigt.

Andel invånare 80+ med fler än 2 psykofarmaka



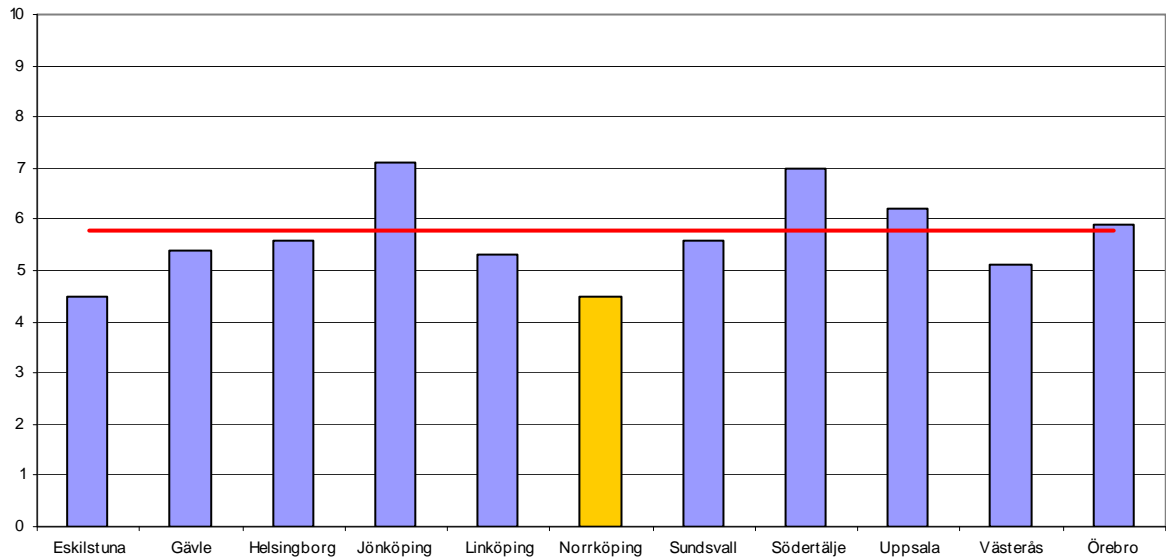
Även här en bild som liknar den för 2009 med Norrköping och Sundsvall klart under riksgenomsnittet.

Det har skett en allmän förbättring bland de 11 jämförda kommunerna mellan åren. Länssnittet ligger något lägre än rikssnittet, på 4,5 % vilket är en minskning med drygt 1 procentenhet från 2009.

Antikolinerga effekter

Med det menas läkemedel som för en åldrande hjärna kan orsaka lättare minnesstörning eller förvirring. Indikatorn är ny för i år.

Andel invånare 80+ med läkemedel som kan ha antikolinerga effekter

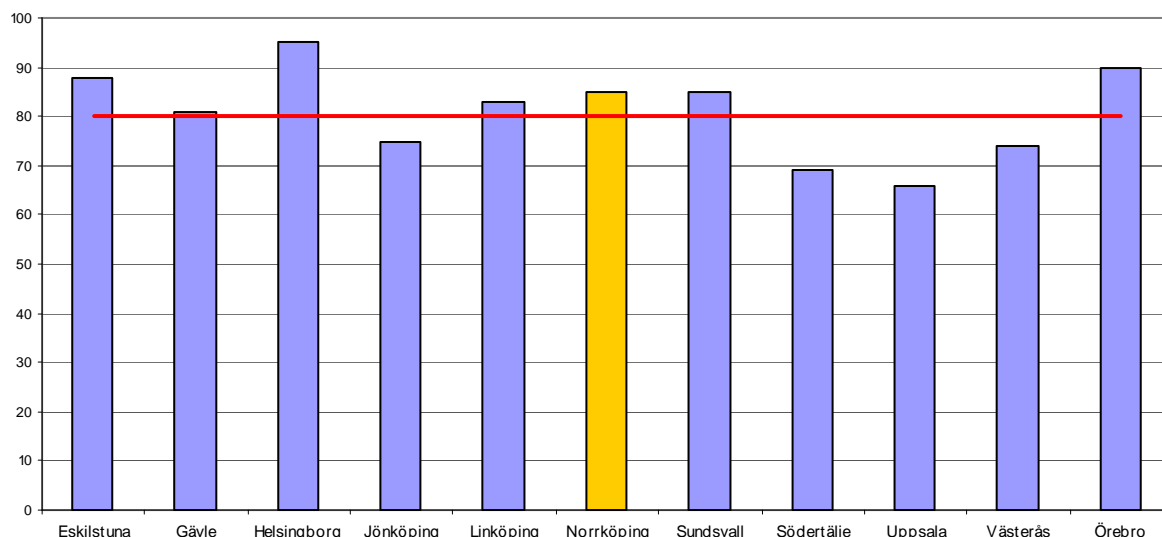


Ett bra resultat för de flesta kommunerna, speciellt för Norrköping och Eskilstuna. Genomsnittet i Östergötland är 5,3 %.

Personalens kompetens

Indikatorn anger den andel av personalen inom kommunens särskilda boende (inkl korttidsvård) som har en vård- och omsorgsutbildning på gymnasienivå. Uppgifterna kommer från socialstyrelsens kommunenkät 2010.

Andel personal med vård- och omsorgsutbildning på gymnasienivå



Norrköping har under flera år satsat på vidareutbildning av fast anställd personal och på så sätt höjt kompetensen. År 2009 var andelen strax under 80 % vilket var en ökning i förhållande till 2008. I år är andelen för första gången över riksgenomsnittet, på 85 %.

Synpunkter på 2010 års Öppna Jämförelser, kvalitetsindikatorer

I den brukarundersökning på totalnivå som Norrköping beställde från SCB i år anges NKI-värden för att visa vad brukarna har för åsikter om äldreomsorgen. ÖJ har tagit delar av det resultatet och presenterat som andel nöjda. Det kan vara missvisande och bidra till de båda sätten tycks visa stora skillnader i resultat av samma undersökning. I den nationella brukarundersökningen redovisas index (1-100) för varje kvalitetsindikator. Varje indikator mäts genom svaren på 2-4 frågor. I ÖJ redovisas enbart resultatet av andel ”mycket nöjda” brukare (betyg 8-10). Samma resultat redovisas alltså på ett sätt i brukarundersökning och ett annat i ÖJ.

En del av grundmaterialet till ÖJ är den kommunundersökning som socialstyrelsen genomför årligen. Resultatet av denna offentliggörs också som ”Äldreguiden” på socialstyrelsens hemsida. I år fanns några felaktigheter i Äldreguiden för Norrköping. Bland annat fanns inga uppgifter för personaltäthet, vilket efter ett påpekande visade sig bero på ett tekniskt fel hos SCB (som samlar in och bearbetar kommunernas uppgifter). Detta tekniska fel kan dock ligga till grund för att inga uppgifter fanns inledningsvis i ÖJ om personalkontinuitet, för Norrköping.

Flera av indikatorerna som används i ÖJ har ett mindre underlag än vad som var fallet 2009. Då fanns brukarnas svar på fler delfrågor med. Ett exempel är ”maten” inom

särskilt boende och hemtjänst, där man enbart tagit med synpunkterna på hur maten smakar i år. Förra året fanns även med brukarnas synpunkter på portionsstorleken och på variationen av rätter som man kan välja mellan. Det innebär att det inte spelar någon roll för resultatet i ÖJ 2010 om man har ett stort antal rätter att välja mellan eller om man är helt hänvisad till vad kommunen väljer för rätt.

Allmänt är det bra med jämförelser då man kan använda resultatet för att diskutera med andra kommuner hur man arbetar. Då kommer också olikheter i arbetsätt, organisation mm fram som kan förklara skillnader i resultat i ÖJ. Norrköping har flera nätverk inom äldreomsorgen för det här ändamålet.

Analys av Öppna Jämförelser inom vård och omsorg om äldre 2010, från SKL och Socialstyrelsen - kostnadsindikatorer

I SKL:s och Socialstyrelsens rapport Öppna Jämförelser 2010 finns också vissa jämförelser av kommunernas kostnader för äldreomsorgen. I det följande jämförs de 11 kommuner som också jämförts vad gäller kvalitetsindikatorer.

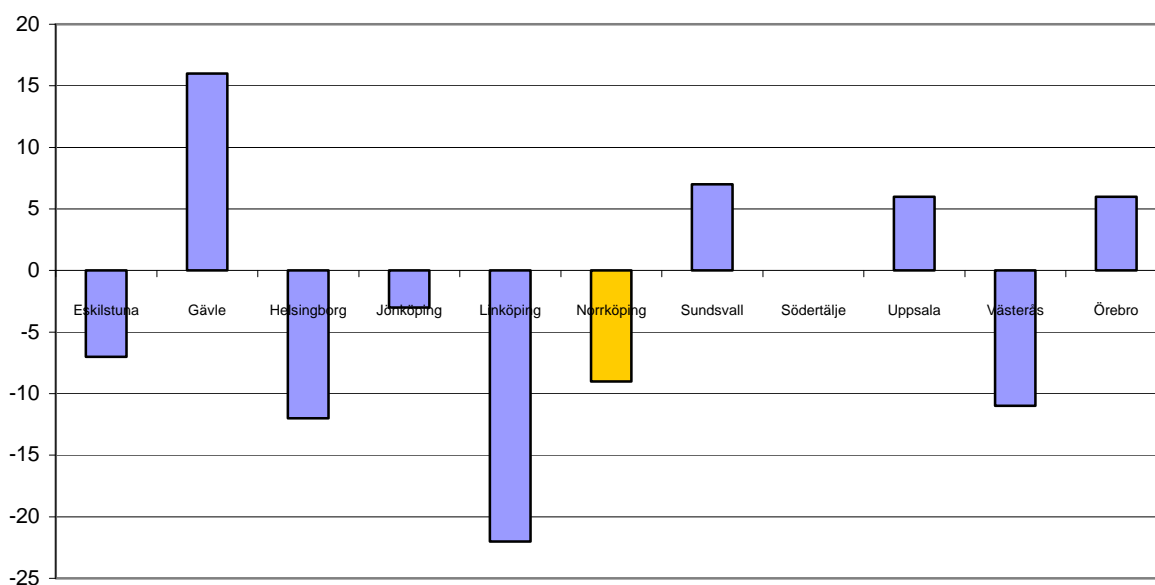
Förväntade kostnader

Kommunernas förväntade kostnader tas fram med hjälp av varje kommuns strukturella förutsättningar, såsom invånarnas ålderssammansättning, könsfördelning, yrkesbakgrund mm. Det mått man då får fram kallas standardkostnad.

Avvikelse från standardkostnad

Nedan visas varje kommuns faktiska kostnader för äldreomsorgen i förhållande till en teoretiskt framräknad, förväntad kostnad. En positiv avvikelse anger högre kostnader än de förväntade och en negativ avvikelse lägre kostnader. Avvikelsen anges i procent.

Avvikelse från standardkostnad



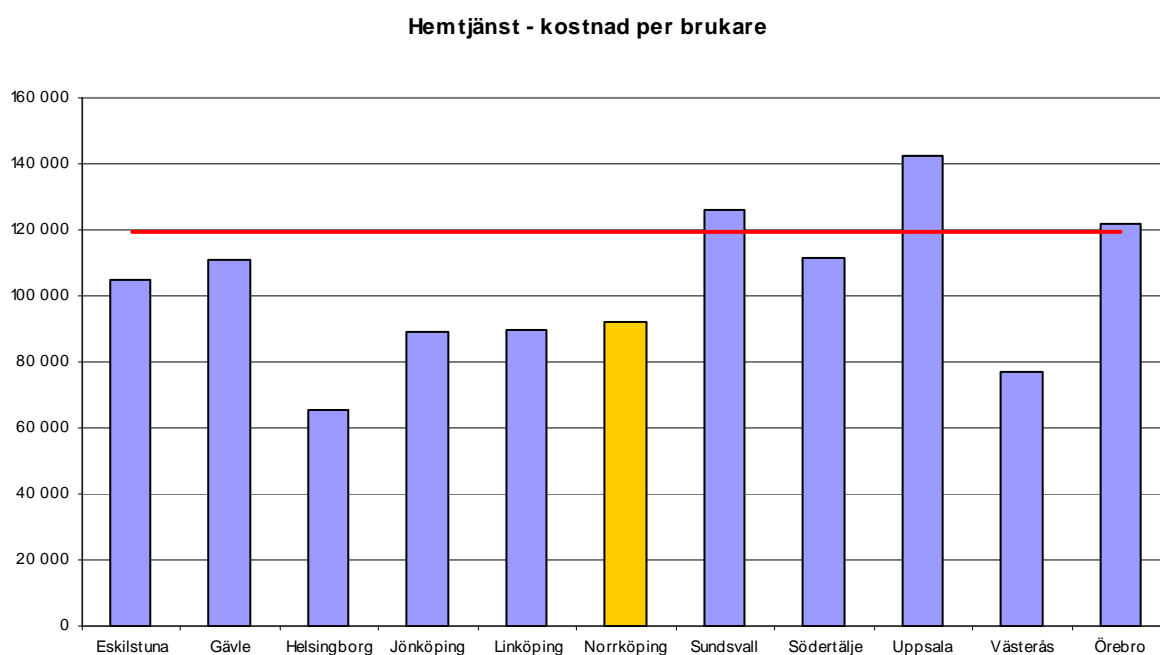
De flesta av de 11 jämförda kommunerna har lägre kostnader än förväntat. Gävle har betydligt högre kostnader och ytterligare några kommuner något högre. Linköping har betydligt lägre kostnader än förväntat.

Faktiska kostnader

Här nedan redovisas kommunernas kostnader för äldreomsorg, med uppgifter från årsredovisningen 2009.

Kostnader för hemtjänst

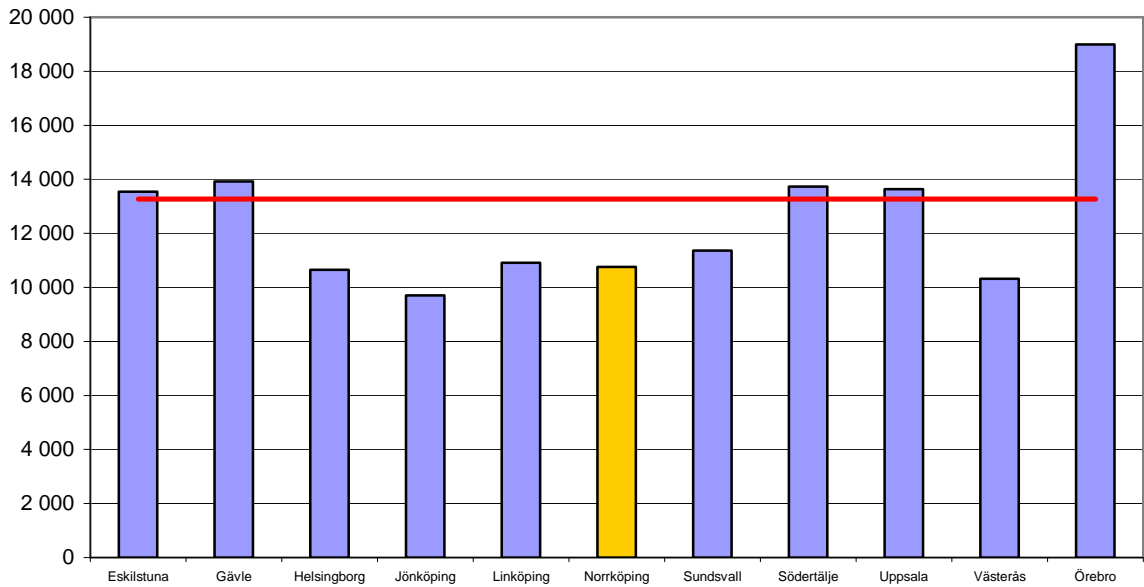
Kommunernas totala kostnader för hemtjänst i förhållande till antalet personer som har hemtjänst.



Uppsala och Sundsvall har högre kostnader för hemtjänstbrukare än riksgenomsnittet. Helsingborg och Västerås har de lägsta kostnaderna, men 8 kommuner av de 11 jämförda har lägre kostnader än genomsnittet.

Kommunernas totala kostnader för hemtjänst har i nästa diagram ställts i förhållande till antalet invånare i respektive kommun som är 65 år eller äldre.

Hemtjänst - kostnad per invånare 65+

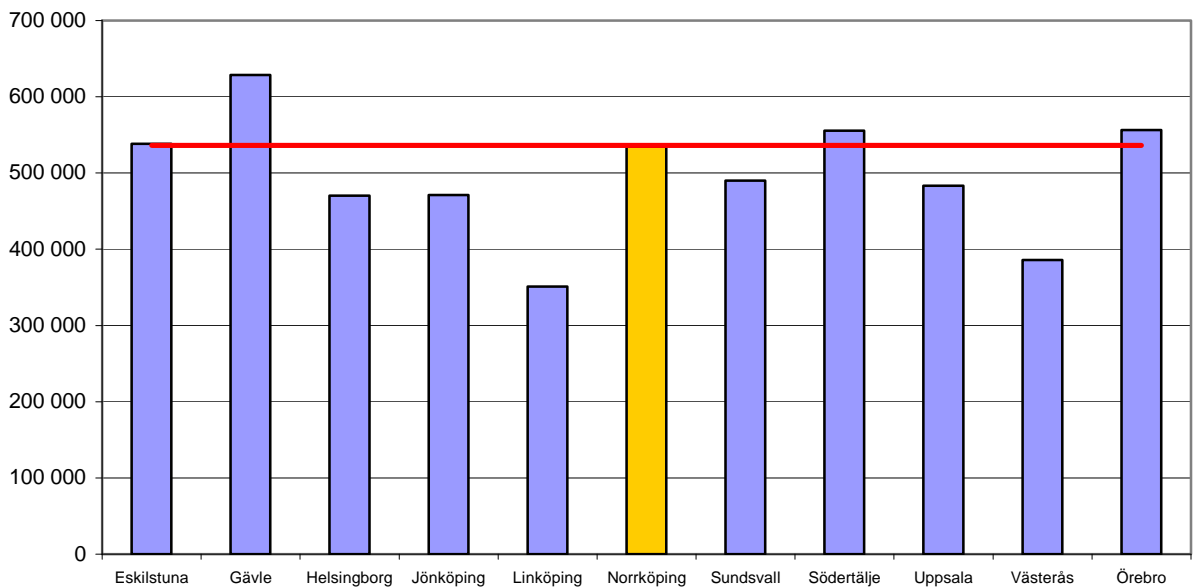


Enbart Örebro avviker tydligt från genomsnittet i riket med höga kostnader. Norrköping har bland de lägsta kostnaderna.

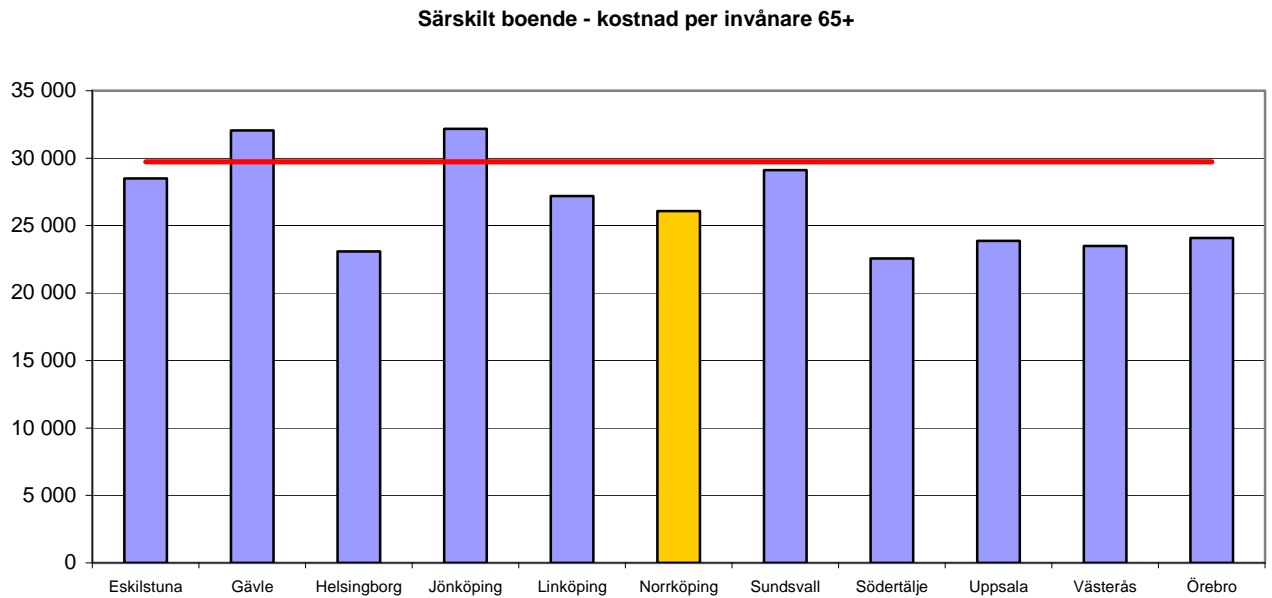
Kostnader för särskilt boende

På samma sätt som för hemtjänst jämförs här kommunernas kostnader för särskilt boende, först per brukare inom särskilt boende och sedan i förhållande till den äldre befolkningen.

Särskilt boende - kostnad per brukare



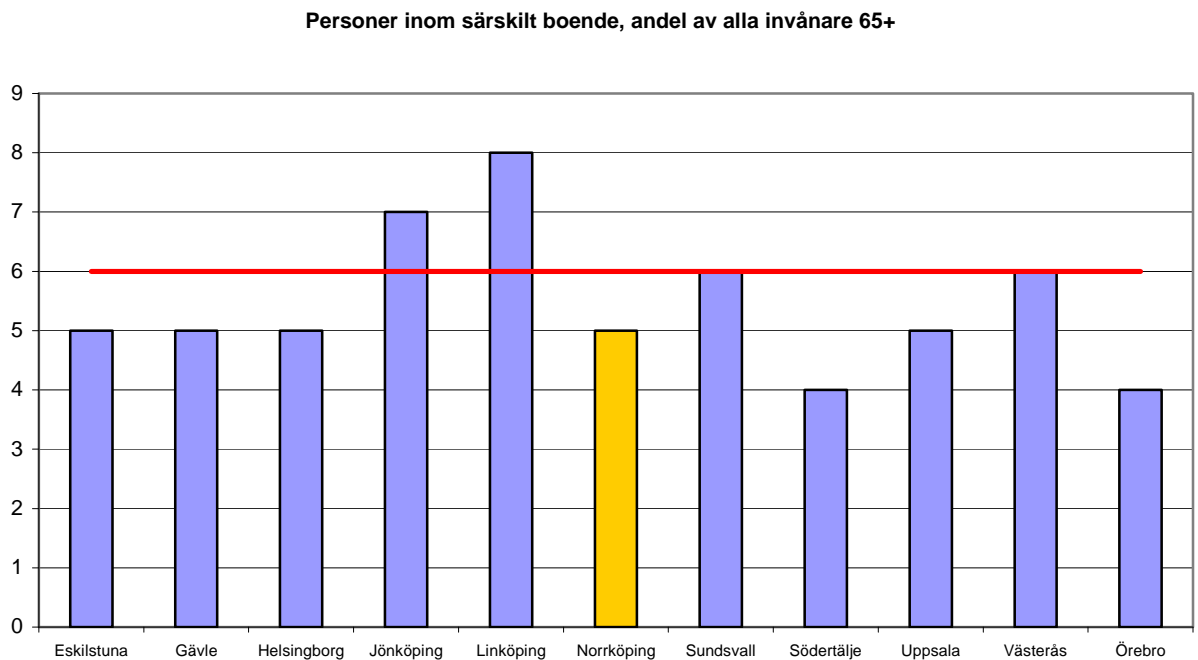
Linköping har allra lägst kostnader per brukare i särskilt boende. Ett skäl till det är att Linköping har en stor andel servicelägenheter som särskilt boende. T.ex. Norrköping har inga sådana bostäder alls.



Här har de flesta jämförda kommuner kostnader under riksgenomsnittet.

Andel äldre som är föremål för äldreomsorgens insatser.

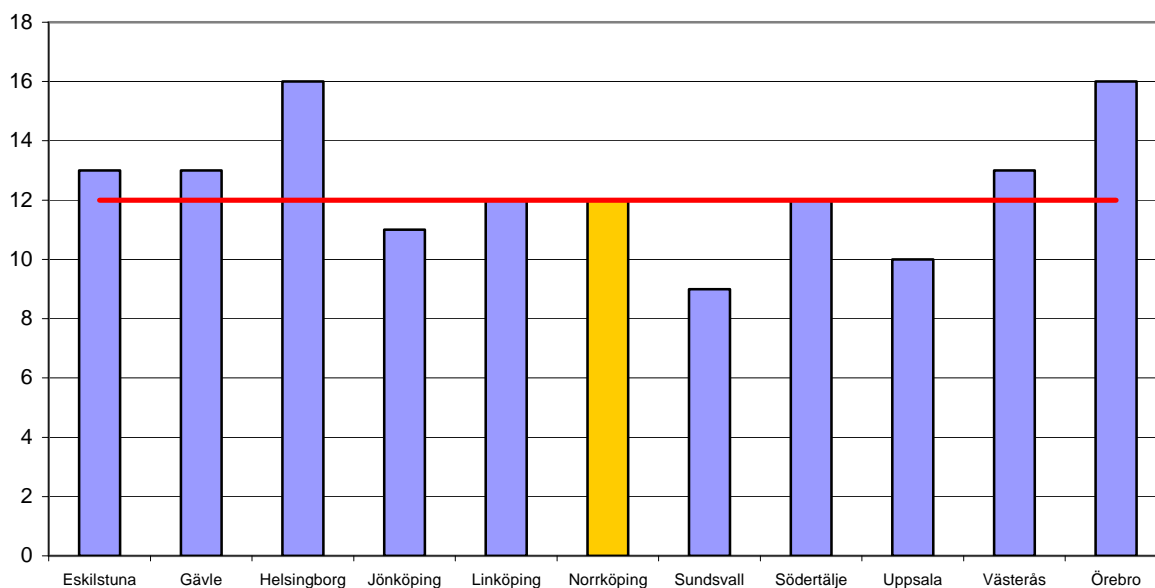
Här visas hur stor andel av invånare över 64 år i respektive kommun, som är föremål för äldreomsorgens insatser.



Norrköping ligger under riksgenomsnittet tillsammans med ytterligare 6 kommuner. Även här slår Linköpings många servicelägenheter igenom och visar ett högt resultat.

Måttet 65+ är inte särskilt bra då de flesta börjar sina insatser av äldreomsorgen vid högre ålder än så, ofta mellan 80 och 85 år. Det skiljer mellan kommunerna hur stor andel äldre invånare som är mellan 65 och 80 år och det påverkar resultatet i den här jämförelsen.

Personer med hemtjänst, andel av alla invånare 65+



Örebros och Helsingborgs låga andel personer inom särskilt boende kompenseras här i viss mån av stor andel med hemtjänst. Norrköping på genomsnittet i landet.

Sammanfattning

Norrköping har en kostnad för äldreomsorgen som ligger cirka 8 % lägre än den förväntade. Allmänt har större kommuner lättare att ha lägre kostnader än mindre kommuner. För hemtjänsten har Norrköping lägre kostnader än riksgenomsnittet och för särskilt boende nära, men något under riksgenomsnittet.

I Norrköping finns 5 % av invånare över 65 år inom särskilt boende och motsvarande andel för hemtjänst är 12 %, båda på eller strax under riksgenomsnittet. De båda sista diagrammen visar i viss mån vad kommunerna har satsat mest på - hemtjänst eller särskilt boende. Norrköping, Helsingborg, Södertälje och Örebro har störst satsning på hemtjänst, medan Sundsvall har mer inom det särskilda boendet. Linköping har mycket av båda, men de många servicelägenheterna är en billigare form av särskilt boende. Det motsvaras i Norrköping av stora hemtjänstinsatser i eget boende.